



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.411.9.2.2023

Pan  
Szczepan Rybacki  
p.o. Dyrektora  
Zespołu Placówek Wychowawczych w Łobżenicy  
ul. Złotowska 14  
89-310 Łobżenica

# WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/23/004/LPO – Organizacja, finansowanie i funkcjonowanie Zespołu Placówek Wychowawczych  
w Łobżenicy

## I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zespół Placówek Wychowawczych w Łobżenicy, ul. Złotowska 14, 89-310 Łobżenica <sup>1</sup>
Kierownik jednostki kontrolowanej	Szczepan Rybacki, p.o. dyrektora Zespołu Placówek Wychowawczych w Łobżenicy, od 1 listopada 2020 r. do 31 sierpnia 2022 r. oraz od 22 marca 2023 r. (do zakończenia kontroli <sup>2</sup> ). W okresie od 1 września 2022 r. do 21 marca 2023 r. dyrektorem Zespołu Placówek Wychowawczych w Łobżenicy był Sebastian Dec.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja i funkcjonowanie Zespołu 2. Prowadzenie gospodarki finansowej i majątkowej Zespołu
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli <sup>3</sup>
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontrolerzy	1. Ewa Kruszyńska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/182/2023 z 4 grudnia 2023 r. 2. Piotr Iwański, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/183/2023 z 4 grudnia 2023 r.

(akta kontroli, str. 1, 2)

<sup>1</sup> Dalej: ZPW lub Zespół.

<sup>2</sup> Czynności kontrolne w jednostce zakończono 12 lutego 2024 r.

<sup>3</sup> Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

## II. Ocena ogólna<sup>4</sup> kontrolowanej działalności

### OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia organizację i funkcjonowanie Zespołu oraz prowadzenie jego gospodarki finansowej i majątkowej w latach 2021-2023.

### Uzasadnienie oceny ogólnej

Dyrektor nie zapewnił wychowankom odpowiednich (wynikających z przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z 30 marca 2023 r. w sprawie niektórych publicznych placówek systemu oświaty<sup>5</sup>) warunków mieszkalnych w internacie w Łobżenicy. Nie wyposażono bowiem pokoi w szafki do przechowywania rzeczy osobistych, łazienek w adekwatną liczbę kabin prysznicowych, a na klatkach schodowych nie zainstalowano wymaganych poręczy. Dyrektor nie realizował też części zaleceń, wynikających z protokołów przeglądów technicznych z lat 2021-2023 dla budynków szkolno-administracyjnego i internatu, dotyczących m.in. montażu odpowiedniej liczby poręczy, naprawy elewacji budynku sali gimnastycznej oraz wykonania odpowiedniej wentylacji w budynkach warsztatów. W związku z tym w ww. okresie nie zrealizowano remontów zapewniających wymagany stan techniczny obiektów, w których przebywali wychowankowie. W projektach planów finansowych na 2022 r. i 2023 r. dyrektor nie uwzględnił środków na remonty oraz zapewnienie funkcjonowania MOS w Kijaszkowie, w efekcie czego jednostka nie była przygotowana do realizacji statutowych zadań tego ośrodka.

W okresie objętym kontrolą w Zespole nie podjęto działań w celu dostosowania statutu do wymogów wynikających ze zmiany stanu prawnego (w zakresie aktualizacji zasad kierowania do MOW, w związku z wejściem w życie 1 września 2022 r. ustawy z 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich<sup>6</sup>) oraz nie zaktualizowano jego treści o tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw wychowanka i tryb odwoływania się od kary, wymaganych przepisami właściwego rozporządzenia<sup>7</sup>. Nierzetelnie realizowano także działania związane z zapewnieniem ochrony przeciwpożarowej budynków, ponieważ nie opracowano instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla budynku internatu oraz nie dokonano aktualizacji obowiązującej od 2021 r. instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla budynku administracyjno-szkolnego.

Księgi rachunkowe za 2022 r. i 2023 r. nie przedstawiały wiernie i rzetelnie sytuacji majątkowej i finansowej Zespołu oraz nie uwzględniały podstawowych zasad rachunkowości - ewidencja środków trwałych nie była prowadzona na bieżąco, czego efektem było wykazanie w bilansie za 2022 r. danych niezgodnych ze stanem faktycznym. Nie zachowano również ciągłości sald w zakresie ewidencji księgowej pozostałych środków trwałych, co spowodowało wystąpienie różnic pomiędzy bilansem zamknięcia konta 013 w 2022 r., a bilansem jego otwarcia w 2023 r. W 2021 r. i 2022 r. nie przeprowadzono inwentaryzacji wymaganej przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości<sup>8</sup>, natomiast inwentaryzacja w 2023 r. została przeprowadzona nierzetelnie, a jej wyniki nie zostały zatwierdzone przez dyrektora. Nie wyjaśniono również stwierdzonych w jej trakcie różnic.

Wydatki dotyczące utrzymania MOS w Kijaszkowie ujmowane były w błędnym rozdziale klasyfikacji budżetowej. Nie dochowano terminu przekazania organowi prowadzącemu sprawozdania Rb-28S za 2021 r. Nie wszystkie dowody księgowe,

<sup>4</sup> Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

<sup>5</sup> Dz.U. z 2023 r., poz. 651, dalej rozporządzenia MEiN w sprawie niektórych publicznych placówek systemu oświaty.

<sup>6</sup> Dz. U. poz. 1700 ze zm., dalej: ustawa o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

<sup>7</sup> Tj. § 8 załączników nr 3 i 4 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 7 marca 2005 r. w sprawie ramowych statutów placówek publicznych, Dz.U. z 2005 r., poz. 466, dalej: rozporządzenie MENiS w sprawie statutu.

<sup>8</sup> Dz. U. z 2023 r. poz. 120 – dalej uor.

na podstawie których dokonywano wydatków, zawierały elementy wymagane w art. 21 uor, oraz stwierdzono przypadki dokonania zapłaty na podstawie faktur, które nie zawierały podpisu osoby do tego upoważnionej. W 2022 r. dwukrotnie dokonano wydatków ponad kwoty określone w planie finansowym, czym naruszono art. 44 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych<sup>9</sup>. Dokonano zmiany przedmiotu umowy bez zachowania (zastrzeżonej pod rygorem nieważności) formy pisemnej oraz zapłacono wynagrodzenie, w wysokości 159,9 tys. zł, pomimo niesporządzenia wymaganej umową dokumentacji powykonawczej i protokołu odbioru.

Od sierpnia 2021 r., pomimo poinformowania przez dyrektora o podjęciu odpowiednich działań, do 31 grudnia 2023 r.<sup>10</sup> nie zrealizowano w pełni dwóch wniosków pokontrolnych wymienionych w wystąpieniu NIK z 28 lipca 2021 r., dotyczących aktualizacji instrukcji bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz modernizacji kabin prysznicowych.

W Zespole zapewniono natomiast odpowiednio wykwalifikowaną kadre pedagogiczną oraz podejmowano, wynikające z wewnętrznych uregulowań, działania w przypadku wystąpienia zdarzeń nadzwyczajnych.

### III. Opis ustalonego stanu faktycznego

#### OBSZAR

Opis stanu faktycznego

#### 1. Organizacja i funkcjonowanie Zespołu

1.1. Organem prowadzącym Zespół Placówek Wychowawczych w Łobżenicy, w rozumieniu art. 4 pkt 16 ustawy z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe<sup>11</sup> był Powiat Pilecki. Zespół utworzony został 1 września 2019 r., na podstawie uchwały nr VII.52.2019 Rady Powiatu w Pile z 25 kwietnia 2019 r. Załącznikami do ww. uchwały był akt założycielski jednostki oraz pierwszy statut, który - w brzmieniu nadanym przez organ prowadzący - obowiązywał w całym okresie objętym kontrolą.

W statucie określono m.in. zasady przyjmowania wychowanków do MOW i MOS, jednakże w przypadku MOW nie zostały one dostosowane do zmian stanu prawnego z 2022 r. dotyczących aktualizacji zasad kierowania do MOW wprowadzonych przez ustawę o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich. Dyrektor nie doprowadził również do aktualizacji statutu o elementy wymagane przepisami rozporządzenia MENiS z 7 marca 2005 r. w sprawie ramowych statutów placówek publicznych, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Zgodnie z obowiązującym statutem w skład ZPW wchodziły: MOW<sup>12</sup>, MOS<sup>13</sup> oraz funkcjonujące przy nich: Szkoła Podstawowa Specjalna w MOW, Branżowa Szkoła I Stopnia w Łobżenicy oraz Szkoła Podstawowa Specjalna w MOS. Natomiast dyrektor Zespołu był jednocześnie osobą kierującą MOW i MOS. ZPW był publiczną koedukacyjną placówką resocjalizacyjno-socjoterapeutyczną, całodobową i całoroczną. ZPW dysponował m.in. budynkami: szkolno-administracyjnym, internatu, warsztatów (dwa budynki), hali sportowej w Łobżenicy oraz budynkiem w Kijaszkowie, będącym siedzibą MOS.

(akta kontroli str. 41-89, 1293-1299)

Dyrektor, zgodnie z upoważnieniem udzielonym przez Zarząd Powiatu w Pile, był umocowany do składania oświadczeń woli w imieniu Powiatu Pileckiego w zakresie

<sup>9</sup> Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm., dalej: ufp.

<sup>10</sup> Co potwierdzono także według stanu na dzień zakończenia czynności kontrolnych 12 lutego 2024 r.

<sup>11</sup> Dz.U. z 2023 r., poz. 900, ze zm., dalej: prawo oświatowe.

<sup>12</sup> Z siedzibą w Łobżenicy przy ul. Złotowskiej 14.

<sup>13</sup> Z siedzibą w Kijaszkowie.

objętym statutową działalnością Zespołu oraz do nabywania praw i zaciągania zobowiązań majątkowych do wysokości środków ujętych w planie finansowym.

(akta kontroli str. 5-31)

W ZPW obowiązywały m.in. następujące procedury: postępowania w sytuacjach kryzysowych, udzielania urlopów i przepustek, przeprowadzania badań na obecność substancji psychoaktywnej w organizmie wychowanka (od 16 listopada 2022 r.), przeprowadzania kontroli osobistej wychowanków (od 2 listopada 2022 r.), a także wprowadzony 29 października 2018 r. regulamin oceniania wychowanków.

(akta kontroli str. 90-195, 1035-1037)

1.2. W projektach planów finansowych na lata 2021, 2022 i 2023 przedkładanych organowi prowadzącemu, dyrektorzy Zespołu zgłaszali potrzeby jednostki w zakresie prac remontowych, w tym niektóre zalecenia wynikające z przeglądów okresowych budynków protokołów kontroli oraz kontroli NIK<sup>14</sup>.

W budżecie na 2021 r. organ prowadzący przyznał środki na remonty<sup>15</sup> we wnioskowanej wysokości tj. 20,1 tys. zł. W projekcie planu finansowego na 2022 r. dyrektor wnioskował o środki na zakup usług remontowych w łącznej wysokości 318,7 tys. zł, a przyznano środki na zakup usług remontowych w łącznej wysokości 30,1 tys. zł. Ponadto w budżecie powiatu na 2022 r. zabezpieczono środki na wydatki majątkowe<sup>16</sup> w wysokości 313,4 tys. zł. W maju 2022 r. organ prowadzący poinformował Zespół o konieczności wstrzymania prac związanych z remontem dachu ze względu na możliwość pozyskania dodatkowych środków zewnętrznych na to przedsięwzięcie. Następnie, na mocy uchwały Rady Powiatu, zmniejszono plan finansowy Zespołu o te kwoty. W 2022 r. dyrektor wystąpił również do organu prowadzącego o zwiększenie planu finansowego o kwotę 3,5 tys. zł na modernizację instalacji elektrycznej w budynku w Kijaszkowie.

(akta kontroli str. 561-591, 592-643, 737-743, 744-750, 760-763)

W projekcie planu finansowego na 2023 r. dyrektor wnioskował o środki na zakup usług remontowych w łącznej kwocie 490,9 tys. zł. m.in. na: wymianę pieca gazowego, demontaż i montaż okien strychowych i remont komina, klamrowanie ścian budynku hali sportowej, montaż poręczy w internacie oraz wymianę drzwi wejściowych. Organ prowadzący przyznał Zespołowi łącznie 29,9 tys. zł. Ponadto Dyrektor wnioskował o przyznanie środków na wydatki majątkowe w wysokości 145 tys. zł, przeznaczone na modernizację budynków warsztatów szkolnych oraz 450 tys. zł na remont dachu na budynku administracyjno-szkolnym oraz 8 tys. zł na wymianę kostki brukowej wokół budynku internatu.

(akta kontroli str. 644-685, 751-759)

Ze sprawozdań Rb-28S z wykonania planu wydatków budżetowych wynikało, że w Zespole nie wykorzystywano w pełni środków przeznaczonych na zakup usług remontowych, co opisano w punkcie 3 sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W latach objętych kontrolą:

- na koniec 2021 r. w planie finansowym Zespołu, w paragrafie 4270, we wszystkich rozdziałach klasyfikacji budżetowej, zabezpieczone było łącznie 24,1 tys. zł, natomiast wykonanie wydatków wyniosło 12,6 tys. zł tj. 52,3%;

<sup>14</sup> P/21/093 „Funkcjonowanie młodzieżowych ośrodków wychowawczych”, przeprowadzonej w okresie od 13 kwietnia 2021 r. do 28 lipca 2021 r.

<sup>15</sup> Paragraf 4270.

<sup>16</sup> Paragraf 6050.

- na koniec 2022 r. w planie finansowym Zespołu, w paragrafie 4270, we wszystkich rozdziałach klasyfikacji budżetowej, zabezpieczone było łącznie 11,7 tys. zł, natomiast wykonanie wydatków wyniosło 10,7 tys. zł tj. 91,1%;
- na koniec 2023 r. w planie finansowym Zespołu, w paragrafie 4270, we wszystkich rozdziałach klasyfikacji budżetowej, zabezpieczone było łącznie 8,4 tys. zł, natomiast wykonanie wydatków wyniosło 6,4 tys. zł tj. 76,2%.

(akta kontroli str. 1737-1783)

W okresie od 1 marca do 5 sierpnia 2022 r., budynek MOS w Kijaszkowie został udostępniony w celu zakwaterowania uchodźców z Ukrainy. Starosta Piłski 22 sierpnia 2022 r. poinformował dyrektora o wyłączeniu budynku z użytkowania i zobowiązał do jego zabezpieczenia, przed nieuprawnionym wejściem. Wyłączenie budynku związane było z koniecznością remontu jego kotłowni i nastąpiło na podstawie opinii kominiarskiej, dołączonej do pisma z prokuratury, prowadzącej postępowanie dotyczące sprowadzenia zagrożenia dla zdrowia i życia, w związku z wystąpieniem w budynku zadymienia.

W projektach planów finansowych na 2022 r. i 2023 r. dyrektor Zespołu nie wnioskował o przyznanie środków na niezbędne remonty oraz funkcjonowanie MOS w Kijaszkowie, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Jednostka nie posiadała faktycznych możliwości przyjmowania wychowanków do MOS. Oględziny budynku w Kijaszkowie wykazały, że nie był zdatny do przyjęcia wychowanków, a jego użytkowanie wymagałoby poniesienia nakładów finansowych. W latach 2021-2023 w MOS nie przebywali wychowankowie.

(akta kontroli str. 1037)

W toku kontroli NIK, na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli i art. 81 ust. 1 pkt 1 b w zw. z art. 84 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo budowlane, Delegatura NIK w Poznaniu zwróciła się do PINB w Pile o przeprowadzenie kontroli doraźnych stanu technicznego budynków wchodzących w skład Zespołu. Z protokołów przeprowadzonych kontroli wynikało, że ogólny stan kontrolowanych obiektów określono jako dostateczny lub dobry, a stwierdzone braki dotyczyły w szczególności:

- budynków warsztatowych, w których istniejące rozwiązania nie zapewniały właściwej wentylacji pomieszczeń. PINB zalecił wykonanie w nich wentylacji mechanicznej, wskazano również na konieczność wykonania napraw posadzki w warsztacie i utwardzenia wokół budynku,
- budynku szkolnego – internatu, gdzie wskazano na braki poręczy na klatce schodowej oraz miejscowo uszkodzone płytki na klatce schodowej oraz stwierdzono braki właściwej wentylacji w pomieszczeniu kuchennym oraz sanitariatach. PINB zobowiązał do natychmiastowego zamontowania poręczy i uzupełnienia uszkodzonych okładzin schodów, oraz usunięcie braków w zakresie wentylacji pomieszczeń w terminie jednego miesiąca od podpisania protokołu ,
- budynku szkolno-administracyjnego, gdzie wskazano na braki poręczy przy schodach wejściowych i w przedsionku, zamontowanie poręczy przy wejściu na trzecią kondygnację budynku na niewłaściwej wysokości, brak zabezpieczenia puszek instalacyjnych w korytarzu na I kondygnacji oraz braki właściwej wentylacji w pomieszczeniu kuchennym oraz sanitariatach. PINB zobowiązał do natychmiastowego zamontowania poręczy, a w terminie jednego miesiąca od podpisania protokołu do wykonania pozostałych robót oraz przedstawienia oceny stanu bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (tj. elementów pokrycia dachowego).

(akta kontroli str. 2128-2146)

1.3. W Zespole zapewniono odpowiednią liczbę wychowawców i pedagogów i psychologów, zgodnie z §24 Ministra Edukacji Narodowej z 28 sierpnia 2017 r. w sprawie publicznych placówek oświatowo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodków wychowawczych, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych oraz placówek zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania<sup>17</sup> oraz § 28 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z 30 marca 2023 r. w sprawie niektórych publicznych placówek systemu oświaty<sup>18</sup>.

Według stanu na dzień 1 stycznia zatrudnienie kadry pedagogicznej w Zespole wynosiło: w 2021 r. 16 nauczycieli (13,6 etatu), 20 wychowawców (19 etatów), jeden psycholog (jeden etat) i dwóch pedagogów (dwa etaty); w 2022 r. 14 nauczycieli (11,6 etatu), 18 wychowawców (18 etatów), dwóch psychologów (dwa etaty) i jeden pedagog (jeden etat); w 2023 r. 14 nauczycieli (11,34 etatu), 17 wychowawców (16,5 etatu), dwóch psychologów (dwa etaty) i jeden pedagog (1,5 etatu). Na dzień 31 grudnia 2023 r. w Zespole pracowało 12 nauczycieli (10,12 etatu), 16 wychowawców (15,5 etatu), dwóch psychologów (dwa etaty) i dwóch pedagogów (1,5 etatu).

(akta kontroli str. 709-710)

Liczba wychowanków w Zespole według stanu na 1 stycznia wynosiła: w 2021 r. – 47, w 2022 r. – 50, w 2023 r. - 58. Na dzień 31 grudnia 2023 r. w Zespole przebywało 37 wychowanków - wszyscy w MOW.

(akta kontroli str. 764)

Analiza dokumentacji kadrowej czterech losowo wybranych nauczycieli, dwóch wychowawców, jednego psychologa i jednego pedagoga wykazała, że kadra pedagogiczna posiadała kwalifikacje określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z 14 września 2023 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli<sup>19</sup>. Psycholog i pedagog posiadali kwalifikacje określone w §27 i §29 tego rozporządzenia.

(akta kontroli str. 699-701)

W planach finansowych Zespołu w latach 2021-2023 zabezpieczono środki na doskonalenie zawodowe nauczycieli w wysokości: 14,2 tys. zł w 2021 r., 11,4 tys. zł w 2022 r. oraz 13,9 tys. zł w 2023 r. Wykorzystanie tych środków wyniosło w poszczególnych latach odpowiednio: 11,9 tys. zł (84%), 5,8 tys. zł (51%) oraz 5,8 tys. zł (42%). Wicedyrektor Zespołu wyjaśnił, że nie posiadał pełnej, rzetelnej i obiektywnej wiedzy czym spowodowane było niskie wykorzystanie tych środków.

Pracownicy Zespołu posiadali aktualne zaświadczenia o przeszkoleniu w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

(akta kontroli str. 698, 703-706, 711-712, 1039)

W okresie objętym kontrolą w Zespole świadczona była opieka pielęgniarska na podstawie zawartych umów zlecenia. Wymiar godzin pracy pielęgniarki był uwarunkowany liczebnością wychowanków, np. w grudniu 2023 r. wyniósł 30 godzin, w grudniu 2022 r. – 29 godzin, a w grudniu 2021 r. – 28 godzin.

(akta kontroli str. 713, 1055)

<sup>17</sup> Dz.U. z 2017 r. poz. 1606 ze zm., obowiązujące do 1 marca 2023 r.

<sup>18</sup> Dz.U. z 2023 r. poz. 651, obowiązujące od 6 kwietnia 2023 r.

<sup>19</sup> Dz.U. z 2023 r. poz. 2102.

1.4. W latach 2021-2023 dyrektor zapewnił terminowe prowadzenie kontroli stanu technicznego budynków będących w zarządzie Zespołu, zgodnie z wymogami określonymi w art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy z 7 lipca 1994 r. prawo budowlane<sup>20</sup>. Corocznie wykonywano przeglądy budynku szkolno-administracyjnego, warsztatów oraz internatu. Dwukrotnie w ciągu roku wykonywano przeglądy budynku hali sportowej. W każdym z ww. obiektów prowadzono kontrole przewodów kominowych oraz pomiary instalacji elektrycznej. W okresie objętym kontrolą w budynku szkolno-administracyjnym, hali sportowej, internatu oraz w budynkach warsztatów przeprowadzone zostały kontrole okresowe, wykonywane co najmniej raz na pięć lat, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy prawo budowlane. W budynkach wyposażonych w wewnętrzną instalację gazową tj. w hali sportowej, budynku warsztatów z kotłownią oraz w budynku szkolno-administracyjnym przeprowadzono kontrole tych instalacji. Budynek w Kijaszkowie był poddany kontroli w latach 2021-2022, zaś w 2023 r. nie przeprowadzono kontroli z uwagi na jego nieużytkowanie. Wszystkie ww. kontrole zostały odnotowane w książkach obiektów budowlanych.

(akta kontroli str. 196-510)

Dyrektorzy Zespołu w okresie objętym kontrolą corocznie dokonywali kontroli zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, zgodnie z § 3 rozporządzenia z 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach. Protokoły z kontroli były przesyłane, drogą elektroniczną, organowi prowadzącemu.

(akta kontroli str. 511-546)

W protokole z rocznej kontroli stanu technicznego budynku szkolno-administracyjnego przeprowadzonej w 2021 r. zawarto 19 zaleceń, w 2022 r. – osiem, a w 2023 r. – sześć. Protokół z kontroli pięcioletniej, przeprowadzonej w 2022 r., zawierał dziewięć zaleceń. Wskazano w nim zakres niewykonanych zaleceń z poprzedniej kontroli, w tym: naprawy tynków i powłok malarskich w piwnicach, konserwację obróbek blacharskich, konserwację stolarki okiennej i drzwiowej oraz wymianę tynków na kominach. W protokole z rocznej kontroli stanu technicznego budynku internatu przeprowadzonej w 2021 r. zawarto 17 zaleceń, w 2022 r. – 43, a w 2023 r. – sześć. Protokół z kontroli pięcioletniej, przeprowadzonej w 2022 r., zawierał osiem zaleceń. Wskazano w nim zakres niewykonanych zaleceń z poprzedniej kontroli, w tym: montaż poręczy na klatce schodowej, wymianę płytek na klatce schodowej, konserwację opierzeń blacharskich i przegląd elementów sanitarnych.

Protokoły z kontroli okresowych budynków były przesyłane, drogą elektroniczną, do organu prowadzącego. Dyrektor Zespołu nie realizował niektórych zaleceń, wydanych po kontrolach stanu technicznego obiektów, pomimo, że były one ponawiane w kolejnych latach. W okresie objętym kontrolą nie wykonano izolacji przeciwwilgociowej ścian fundamentowych, obróbek dachowych, napraw tynków w piwnicach, nie wymieniono stolarki okiennej w piwnicach i nie wyremontowano kominów, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 196-238, 239-286)

W wyniku oględzin budynku internatu i budynku szkolno-administracyjnego<sup>21</sup> stwierdzono, że: plany ewakuacji umieszczono w widocznych miejscach, drogi ewakuacyjne zostały oznaczone, teren placówki był ogrodzony, a szlaki

<sup>20</sup> Dz.U. z 2023 r. poz. 682, ze zm. Dalej: prawo budowlane.

<sup>21</sup> Przeprowadzonych 19 stycznia 2024 r.



komunikacyjne zabezpieczone zostały w sposób uniemożliwiający bezpośrednio wyjście na jezdnię. W pomieszczeniach sanitarno-higienicznych zapewniono bieżącą ciepłą i zimną wodę. W pomieszczeniach placówki, w tym kuchni i pokoju wychowawców w internacie zapewniono apteczki pierwszej pomocy z instrukcją jej udzielania. Jednakże, schody w budynku internatu nie zostały wyposażone w poręcze, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Dyrektor wyjaśnił, że w budynku internatu w dniu oględzin mieszkały trzy grupy wychowawcze, natomiast możliwe było zakwaterowanie pięciu grup. Każda z grup miała do dyspozycji trzy pokoje mieszkalne, w tym dwa pokoje trzyosobowe, jeden pokój czteroosobowy i jeden pokój dwuosobowy oraz pomieszczenie służące jako świetlica, wyposażone w stoliki i krzesła.

W pokojach mieszkalnych znajdowały się łóżka z materacami, będące w dobrym stanie. W każdym pokoju był jeden regał i jedna szafa ubraniowa, nie było natomiast szafek do przechowywania rzeczy osobistych wychowanków, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 875-914)

Budynek w Kijaszkowie, w którym zgodnie z obowiązującym statutem powinien mieścić się MOS, zabezpieczono przed nieuprawnionym dostępem poprzez umieszczenie informacji o treści „WSTĘP WZBRONIONY”. Obiekt był monitorowany, ale podgląd z kamer nie był dostępny na bieżąco - obraz był nagrywany i możliwe było jego odtworzenie. Budynek był wyposażony w system centralnego ogrzewania (kocioł węglowy), które nie było wykorzystywane. Na kominie widoczne były spękania, które spięto klamrami. W pomieszczeniach kuchni, położonych w piwnicy, widoczne były oznaki zawilgocenia, powodującego łuszczenie się i odpadanie powłok malarskich na ścianach i na sufitach, a w pomieszczeniu socjalno-magazynowym - wykwyty zagrzybienia na ścianach. Schody do budynku od strony Funkcjonowanie młodzieżowych ośrodków wychowawczych gromowej budynku oraz rur spustowych.

(akta kontroli str. 836-874)

**1.5.** W okresie objętym kontrolą w Zespole prowadzony był rejestr zdarzeń nadzwyczajnych oraz odrębnie rejestr ucieczek<sup>22</sup>. Katalog zdarzeń nadzwyczajnych określono w obowiązujących w ośrodku procedurach postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych. W elektronicznych rejestrach w latach 2021-2023 odnotowano 15 zdarzeń nadzwyczajnych<sup>23</sup> jednego pożaru w tym dwa w 2021 r., cztery w 2022 r. i osiem w 2023 r. W drugim rejestrze odnotowano łącznie 97<sup>24</sup> ucieczek, w tym 12 w 2021 r., 69 w 2022 r. i 16 w 2023 r. Odnotowywano m.in. imię i nazwisko wychowanka, datę i rodzaj zdarzenia, miejsce i okoliczności, pracowników sprawujących dyżur w tym czasie, czynności podjęte bezpośrednio po zdarzeniu oraz w dalszym etapie postępowania z nieletnim.

Analiza dokumentacji pięciu zdarzeń (dwóch bójek, jednej ucieczki, jednego samookaleczenia oraz pożaru) wykazała, że w Zespole podejmowano działania adekwatne do sytuacji oraz przewidziane we właściwych procedurach wewnętrznych, w tym m.in.: wzywano pogotowie ratunkowe, udzielano pierwszej pomocy przedmedycznej, zawiadamiano dyrektora jednostki, opiekunów prawnych i policję, prowadzono rozmowy w celu ustalenia przyczyn zachowania wychowanków.

<sup>22</sup> Od października 2021 r. rejestry były prowadzone w formie elektronicznej

<sup>23</sup> Tj. bójki wychowanków, ucieczki z terenu ośrodka, samookaleczenie wychowanka, pożar w wyniku zwarcia ładowarki do telefonu.

<sup>24</sup> Wg stanu na 31 grudnia 2023 r.

W dniu 17 marca 2023 r. doszło do pożaru w budynku internatu. Na skutek spięcia w przewodach ładowarki telefonu zapalił się materac. W tym czasie wychowankowie przebywali na kolacji i nikt nie został poszkodowany, a ogień został ugaszony przez wychowawców. Wezwano straż pożarną oraz ewakuowano wychowanków do budynku szkolnego. W wyniku pożaru doszło do zadymienia oraz osmalenia ścian pomieszczenia. Wobec osoby odpowiedzialnej za spowodowanie niebezpiecznego zdarzenia w postaci pożaru zostało wszczęte przez policję postępowanie, zakończone skierowaniem sprawy do sądu rodzinnego.

(akta kontroli str. 826-835)

Z informacji uzyskanych w toku kontroli z Komendy Powiatowej Policji w Pile wynikało, że w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 13 grudnia 2023 r. z Zespołu wpłynęły 93 wezwania dotyczące na ogół uciezek wychowanków, przebywania pod wpływem alkoholu bądź bójek między wychowankami. Policja prowadziła w tym okresie 11 postępowań wobec wychowanków Zespołu, w tym cztery dotyczące uszkodzenia ciała, cztery związane z posiadaniem substancji narkotycznej oraz po jednym dotyczącym spowodowania pożaru, znęcania psychicznego i fizycznego oraz spowodowania zagrożenia epidemiologicznego.

(akta kontroli str. 686-697)

**1.6.** W okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 października 2023 r. w Zespole przeprowadzono łącznie 20 kontroli zewnętrznych, w tym 10 przeprowadzonych przez organ nadzoru pedagogicznego (Wielkopolskiego Kuratora Oświaty), pięć organu prowadzącego, trzy Sądu Rejonowego w Złotowie, jedną kontrolę Państwowej Inspekcji Pracy i jedną NIK<sup>25</sup>. Szczegółową kontrolą objęto wyniki: kontroli przeprowadzonej przez sędziego Sądu Rejonowego w Złotowie oraz dwóch kontroli przeprowadzonych przez Kuratorium Oświaty w Poznaniu Delegaturę w Pile, z tego jedną z 2022 r. i jedną z 2023 r.

(akta kontroli str. 772-781)

Kontrola sędziego Sądu Rejonowego w Złotowie została przeprowadzona w dniach 21 lutego i 8 marca 2022 r.<sup>26</sup> i obejmowała legalność umieszczania nieletnich oraz prawidłowość wykonywania orzeczeń, zwłaszcza w zakresie stosowanych metod i środków oddziaływania, warunków w jakich przebywają nieletni jak również przestrzeganie ich praw i obowiązków. W ocenie organu kontrolującego MOW funkcjonował prawidłowo i nie wydano zaleceń pokontrolnych.

(akta kontroli str. 782-792)

Kontrola doraźna przeprowadzona przez organ nadzoru pedagogicznego w dniach 28-29 marca 2022 r. oraz 1 kwietnia 2022 r.<sup>27</sup> dotyczyła zapewnienia wychowankom bezpiecznych warunków pobytu, przestrzegania praw dziecka, prawidłowości dokumentowania i zgłaszania wydarzeń nadzwyczajnych, prawidłowości przenoszenia nieletnich do innych ośrodków oraz dokonywania skreśleń z listy wychowanków. W protokole kontroli zawarto dziewięć zaleceń, dotyczących m.in. zapewnienia opieki w porze nocnej przez odpowiednią liczbę osób<sup>28</sup>, sprawowania skutecznego nadzoru pedagogicznego, dokumentowania zdarzeń nadzwyczajnych, informowania odpowiednich instytucji o zdarzeniach nadzwyczajnych i uciezkach, i dokumentowania tych zdarzeń. W piśmie z 28 kwietnia 2022 r. Dyrektor Zespołu poinformował o podjętych działaniach w celu realizacji zaleceń. Działania te

---

<sup>25</sup> P/21/093

<sup>26</sup> Prez. XI W-4532-19/2022

<sup>27</sup> DP.5533.12.2022

<sup>28</sup> Tj. co najmniej dwie osoby.

obejmowały w szczególności zwiększenie nadzoru nad prowadzeniem dokumentacji, zobligowanie pracowników do wzmożonej uwagi i troski oraz aktualizację ewidencji zdarzeń nadzwyczajnych.

(akta kontroli str. 793-808)

Kontrola doraźna przeprowadzona przez organ nadzoru pedagogicznego w dniach 8, 10 i 12 maja 2023 r. dotyczyła zapewnienia wychowankom bezpiecznych warunków pobytu oraz nadzoru dyrektora w tym zakresie. W wyniku kontroli organ nadzoru pedagogicznego wydał zalecenia, dotyczące organizacji wydawania leków oraz wzmocnienia nadzoru dyrektora nad wychowawcami w zakresie prowadzenia dokumentacji. Zalecenia te zostały zrealizowane poprzez zobligowanie pracowników do przestrzegania wdrożonej organizacji wydawania leków oraz poinstruowanie o prowadzeniu zapisów w dokumentacji.

(akta kontroli str. 801-813)

Kontrolą NIK objęto również realizację 11 wniosków pokontrolnych, skierowanych po kontroli NIK P/21/093. Z przedłożonej dokumentacji wynikało, że Dyrektor podjął działania w celu ich realizacji, w tym m.in. przeprowadzono okresowe kontrole przewodów kominowych i hali sportowej w terminach wymaganych przepisami prawa budowlanego, przeprowadzano kontrole zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów MOW, zapewniono opiekę pedagogiczną i psychologiczną odpowiednią do liczby wychowanków oraz zapewniono liczebność oddziałów wymaganą przepisami. Od sierpnia 2021 r., pomimo poinformowania przez dyrektora o podjęciu działań w celu zapewnienia spełnienia w budynku internatu norm bezpieczeństwa wymaganych przepisami oraz zapewnienia wychowankom odpowiednich warunków mieszkaniowych do zakończenia kontroli NIK (12 lutego 2024 r.) nie zrealizowano w pełni tych wniosków, w zakresie aktualizacji instrukcji bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz modernizacji kabin prysznicowych, co opisano w punktach 4 i 5 sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 196-510)

W Zespole opracowano i wprowadzono<sup>29</sup> - zarządzeniem dyrektora z 20 grudnia 2021 r. - instrukcję bezpieczeństwa pożarowego, obejmującą budynek szkolno-administracyjny. Na tej podstawie utraciła moc instrukcja bezpieczeństwa pożarowego z 2004 r. która obejmowała budynek szkolno-administracyjny, internat i warsztaty. Wskutek tego pozostałe budynki Zespołu, poza budynkiem szkolno-administracyjnym, nie były objęte obowiązującą instrukcją bezpieczeństwa pożarowego, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 940-1034)

Stwierdzone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie objętym kontrolą dyrektor nie podjął rzetelnych działań w celu wprowadzenia zmian w statucie Zespołu, polegających na:

- jego uzupełnieniu o wynikające z §8 pkt 2 załączników nr 3 i 4 rozporządzenia z 7 marca 2005 r. w sprawie ramowych statutów placówek publicznych<sup>30</sup> wymagane postanowienia, dotyczące trybu składania skarg i odwoływania się od kar;

<sup>29</sup> Zarządzenie Dyrektora Zespołu nr 29/2021 z 20 grudnia 2021 r.

<sup>30</sup> Dz.U. z 2005., nr 52, poz. 456, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie statutu.

- aktualizacji zasad kierowania do MOW, wynikających ze zmiany stanu prawnego, w związku z wejściem w życie 1 września 2022 r. ustawy z 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich<sup>31</sup>.

Zgodnie z § 8 załączników nr 3 i 4 do ww. rozporządzenia statut MOW i MOS powinien określać m.in. tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw wychowanka oraz tryb odwoływania się od kary. Statut Zespołu, nadany uchwałą Rady Powiatu w Pile z 25 kwietnia 2019 r., nie zawierał tych regulacji.

Zawarte w statucie zasady kierowania do MOW były niezgodne z art. 178 ust. 3 pkt ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, który wprowadzał zasadę, że wydawanie skierowania do odpowiedniego młodzieżowego ośrodka wychowawczego należało do zadań komisji do spraw kierowania nieletnich do młodzieżowego ośrodka wychowawczego, powołanej przez Ministra Sprawiedliwości. Natomiast w obowiązującym w okresie objętym kontrolą statucie określono, że nieletniego kieruje starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania, a w przypadku braku miejsca zamieszkania – starosta właściwy ze względu na miejsce pobytu nieletniego, po otrzymaniu wskazania wystawionego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji<sup>32</sup>.

(akta kontroli str. 41-89)

Wicedyrektor Zespołu wyjaśnił, że wymagane ww. rozporządzeniem uregulowania w zakresie trybu składania skarg i odwoływania się od nałożonej kary zostały wprowadzone na posiedzeniu Rady Pedagogicznej 29 stycznia 2024 r. Na dowód przedstawił protokół z posiedzenia oraz uchwałę nr 3/2024 w sprawie nowelizacji statutu Zespołu. Przedstawiona uchwała nie określała zakresu i treści wprowadzanych zmian. W uchwale Rada Pedagogiczna zaakceptowała i przyjęła zmiany, jednak nie wskazano nowego brzmienia rozdziału ósmego statutu, ani nie przyjęto tekstu jednolitego tego aktu.

(akta kontroli str. 1037, 1046-1053)

Zdaniem NIK niepodjęcie działań przez dyrektora Zespołu w celu dostosowania statutu do obowiązujących przepisów było nierzetelne, a nieokreślenie w statucie trybu składania skarg i odwoływania się od nałożonej na wychowanka kary było jednocześnie niezgodne z rozporządzeniem z 7 marca 2005 r. (statut nie zawierał wszystkich wymaganych prawem postanowień) i mogło naruszać prawa wychowanków.

**2.** Dyrektor Zespołu nie uwzględnił w projektach planów finansowych na 2022 i 2023 r. środków na remonty oraz funkcjonowanie MOS w Kijaszku, co było działaniem nierzetelnym i niezgodnym z art. 68 ust. 1 i 6 prawa oświatowego oraz § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach<sup>33</sup>.

W art. 68 ust. 1 i 6 prawa oświatowego wskazano, że dyrektor placówki kieruje jej działalnością i wykonuje zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez placówkę. Zgodnie zaś z § 2 ww. rozporządzenia dyrektor powinien zapewnić bezpieczne i higieniczne warunki pobytu placówce. W statucie jednostki określono natomiast, że do zadań dyrektora

<sup>31</sup> Dz. U. poz. 1700 ze zm.

<sup>32</sup> Taki tryb kierowania nieletnich do MOW funkcjonował do 31 sierpnia 2022 r., na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 27 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym (Dz.U. z 2011 r., nr 296, poz. 1755), będących przepisami wykonawczymi do ustawy z 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2018 r., poz. 969 ze zm.).

<sup>33</sup> Dz. U. z 2020, poz. 1604, ze zm. Dalej: rozporządzenie w sprawie BHP.

należy m.in. organizowanie administracyjnej, finansowej i gospodarczej obsługi zespołu (§8 ust. 4 pkt 4) oraz zapewnienie odpowiednich warunków BHP pracownikom, i wychowankom w czasie zajęć organizowanych w Zespole i poza nim, zgodnie z obowiązującym prawem (§8 ust. 4 pkt 5).

Dyrektor Zespołu nie wnioskował o przyznanie środków na przeprowadzenie niezbędnych remontów budynku MOS w Kijaszkowie. Jednostka nie posiadała zatem faktycznych możliwości przyjmowania wychowanków do MOS, z uwagi na zły stan techniczny tego obiektu (budynek w MOS był wyłączony z użytkowania od sierpnia 2022 r.). Oględziny budynku w Kijaszkowie wykazały, że nie było możliwości przyjęcia do niego wychowanków, a jego użytkowanie wymagałoby poniesienia znacznych nakładów finansowych.

W arkuszach organizacyjnych ani w planach finansowych Zespołu, także nie uwzględniano funkcjonowania MOS. Jednostka nie była zatem przygotowana do realizacji statutowych zadań w zakresie prowadzenia młodzieżowego ośrodka socjoterapii.

Dyrektor wyjaśnił, że *wychowanków do placówki nie przyjmowano tylko w okresach, kiedy to organ nadzorujący wstrzymywał wskazania na czas realizacji zaleceń pokontrolnych, a społeczność wychowanków ograniczana była pandemią COVID-19.*

(akta kontroli str. 592-685, 707-708, 836-874, 1037)

NIK wskazuje, że w zaistniałej sytuacji, nawet w przypadku przeprowadzenia skutecznego naboru do MOS, Zespół nie byłby w stanie realizować swoich zadań statutowych ze względu na niedostępność bazy lokalowej. Dyrektor Zespołu, w skład którego wchodził Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii zlokalizowany w Kijaszkowie, powinien uwzględniać w projektach planów finansowych środki na remont i utrzymanie tego obiektu.

**3.** Dyrektor Zespołu nie realizował części zaleceń wynikających z protokołów przeglądów technicznych z lat 2021-2023 dla budynków szkolno-administracyjnego i internatu w Łobżenicy. W związku z tym w ww. okresie nie wykonano m.in. izolacji przeciwwilgociowej ścian fundamentowych, obróbek dachowych, napraw tynków w piwnicach, wymiany stolarki okiennej w piwnicach, remontu kominów.

Wobec nieprzyznania środków w planach finansowych przez organ prowadzący dyrektor nie podejmował natomiast innych działań w celu ich pozyskania. Ze sprawozdań Rb-28S z wykonania planu wydatków budżetowych wynikało natomiast, że dyrektor nie wykorzystywał w pełni przyznanych środków przeznaczonych na zakup usług remontowych. Wykonanie wydatków w zakresie usług remontowych w 2021 r. wynosiło zaledwie 52,3% planu, a w 2023 r. – 76,2%.

Brak realizacji zaleceń kontroli technicznych obiektów był działaniem nierzetelnym i niezgodnym z art. 68 ust. 1 i 6 prawa oświatowego oraz § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach<sup>34</sup>.

Dyrektor wyjaśnił, że *te zalecenia o ile nie zostały zrealizowane uzasadniam pilną potrzebą realizacji bieżących potrzeb wynikających z funkcjonowania placówki i wcześniejszych braków i zaniedbań.* Były dyrektor zeznał, że organ prowadzący przekazywał tylko *środki niezbędne do przeżycia*, przez co nie było możliwości zrealizowania wszystkich zadań, wynikających z rozporządzenia w sprawie

<sup>34</sup> Dz. U. z 2020, poz. 1604, ze zm. Dalej: rozporządzenie w sprawie BHP.

warunków higienicznych. Wskazał, że kierował w tej sprawie pisma do Starostwa, ale w 2023 r. nie dysponował już środkami i mógł wykonać tylko drobne prace.

(akta kontroli str. 196-286, 814-820, 1037)

NIK wskazuje, że środki na remonty przyznane w planie finansowym Zespołu w latach 2021-2023 nie były w pełni wykorzystywane. Do statutowych obowiązków dyrektora należało m.in. organizowanie finansowej i gospodarczej obsługi zespołu oraz zapewnienie odpowiednich warunków BHP pracownikom, i wychowankom w czasie zajęć organizowanych w Zespole. Należy zwrócić uwagę, że już tylko ze względu na całodobowy i całoroczny charakter jednostki dyrektor Zespołu powinien podejmować niezbędne działania w celu zapewnienia odpowiednich warunków i stanu technicznego obiektów, w których przebywali wychowankowie.

(akta kontroli str. 1737-1783)

4. W budynku internatu w Łobżenicy dyrektor Zespołu nie zapewnił wychowankom odpowiednich warunków mieszkalnych i bezpieczeństwa, poprzez:

- niewyposażenie pokoi mieszkalnych w szafki do przechowywania rzeczy osobistych, co było niezgodne z wymogami określonymi w § 30 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 7 rozporządzenia MEiN w sprawie niektórych publicznych placówek systemu oświaty<sup>35</sup>;
- brak odpowiedniej do liczby wychowanków liczby kabin prysznicowych, umożliwiających zapewnienie intymności i zachowanie zasad higieny, co naruszało § 30 ust. 2 pkt 7 ww. rozporządzenia;
- brak poręczy schodów na klatce schodowej, co było niezgodne z § 16 rozporządzenia w sprawie BHP.

Oględziny budynku internatu wykazały, że w każdym pokoju dla wychowanków, zarówno w dwuosobowym, trzyosobowym i czteroosobowym była tylko jedna szafa ubraniowa oraz nie było szafek do przechowywania rzeczy osobistych. Na parterze internatu, przeznaczonym dla dwóch grup wychowawczych (24 osoby), w węźle sanitarnym, były wyłącznie dwie kabiny prysznicowe. Schody nie były natomiast wyposażone w poręcze, a ich brak był wskazywany corocznie w protokołach z kontroli stanu technicznego budynku.

(akta kontroli str. 875-914)

Dyrektor wyjaśnił, że podjęto działania w celu pozyskania szafek na rzeczy osobiste, natomiast dwie dodatkowe kabiny zostaną wykonane poprzez przerobienie obecnie istniejących brodzików. Odnośnie do poręczy wicedyrektor wyjaśnił, że *budynek internatu nie spełnia aktualnych standardów wymaganych przepisami. Klatka schodowa (...) jest już obecnie bez poręczy za wąska. Zamontowanie poręczy ograniczyłoby jeszcze bardziej przestrzeń łączącą kondygnacje budynku.*

(akta kontroli str. 875-914, 1053)

Zdaniem NIK, dyrektor Zespołu powinien podejmować wszelkie niezbędne działania w celu zapewnienia podstawowych, wymaganych przepisami ww. rozporządzenia, warunków pobytu wychowanków w internacie - z poszanowaniem ich potrzeb rozwojowych, intymności i zachowania zasad higieny.

NIK wskazuje, że brak odpowiedniej liczby kabin prysznicowych stwierdzono już w wystąpieniu pokontrolnym NIK z 28 lipca 2021 r. Dyrektor, pomimo poinformowania o podjęciu stosownych działań do 31 grudnia 2023 r. nie wykonał w pełni tego wniosku<sup>36</sup>.

<sup>35</sup> Dz.U. z 2023 r., poz. 651.

<sup>36</sup> Powyższe potwierdziły oględziny budynku MOW w Łobżenicy przeprowadzone 19 stycznia 2024 r.

5. W okresie od 20 grudnia 2021 r. do 31 grudnia 2023 r.<sup>37</sup> nie opracowano instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla budynku internatu oraz nie zaktualizowano takiej instrukcji dla budynku administracyjno-szkolnego, co naruszało § 6 ust. 1 i 7 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów<sup>38</sup>.

Zgodnie ww. przepisami właściciele, zarządcy lub użytkownicy obiektów bądź ich części stanowiących odrębne strefy pożarowe, przeznaczonych do wykonywania funkcji użyteczności publicznej, zamieszkania zbiorowego, produkcyjnych, magazynowych oraz inwentarskich, zapewniają i wdrażają instrukcję bezpieczeństwa pożarowego, a instrukcja ta podlega okresowej aktualizacji, co najmniej raz na 2 lata.

(akta kontroli str. 940-1034)

Wicedyrektor Zespołu wyjaśnił, że *instrukcja bezpieczeństwa pożarowego MOW w Łobżenicy wprowadzona została zarządzeniem w dniu 2 stycznia 2004 roku i obejmuje w swej treści budynek internatu. Nie była aktualizowana. Z informacji telefonicznych pozyskanych od pracownika administracji wynika, że zredagowany został nowy dokument, który ma zostać wprowadzony do użytku niebawem.* Wicedyrektor nie posiadał wiedzy i formalnych informacji czemu wcześniej nie podjęto działań w celu jej aktualizacji. Podał, że *instrukcja bezpieczeństwa pożarowego budynku szkolno- administracyjnego ma zostać przedstawiona przez specjalistę ds. BHP który świadczy dla placówki usługi w tymże zakresie.*

(akta kontroli str. 1055)

Zdaniem NIK, niezaktualizowanie instrukcji dla budynku szkolno-administracyjnego, a w szczególności jej brak dla budynku internatu, mogło stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia i bezpieczeństwa wychowanków. Instrukcja określa bowiem m.in. sposoby postępowania na wypadek pożaru i innego zagrożenia, warunki i organizację ewakuacji ludzi oraz określa zadania i obowiązki w zakresie ochrony przeciwpożarowej dla osób będących ich stałymi użytkownikami.

W przypadku budynku internatu, mając na uwadze całodobowe przebywanie w nim wychowanków, zagrożenie pożarem jest większe, co potwierdza zdarzenie z 17 marca 2023 r., opisane w punkcie 1.5 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

NIK wskazuje, że brak aktualizacji instrukcji bezpieczeństwa przeciwpożarowego stwierdzono już w wystąpieniu pokontrolnym NIK z 28 lipca 2021 r. Dyrektor, pomimo poinformowania o podjęciu stosownych działań w okresie objętym kontrolą nie wykonał w pełni tego wniosku.

#### OCENA CZĄSTKOWA

NIK negatywnie ocenia organizację i funkcjonowanie Zespołu w latach 2021-2023.

W okresie objętym kontrolą dyrektor nie zapewnił wychowankom odpowiednich (wynikających z obowiązujących przepisów) warunków mieszkalnych w internacie w Łobżenicy. Nie wyposażono pokoi w szafki do przechowywania rzeczy osobistych, nie zapewniono też adekwatnej liczby kabin prysznicowych i poręczy na klatce schodowej. Dyrektor nie realizował też części zaleceń wynikających z protokołów przeglądów technicznych z lat 2021-2023 dla budynków szkolno-administracyjnego i internatu w Łobżenicy. W związku z tym w ww. okresie nie wykonano niezbędnych prac remontowych zapewniających wymagany stan techniczny obiektów, w których przebywali wychowankowie. W projektach planów finansowych na 2022 r. i 2023 r. dyrektor nie uwzględnił środków na remonty oraz funkcjonowanie MOS

<sup>37</sup> Co potwierdzono wg stanu dzień zakończenia kontroli 12 lutego 2024 r.

<sup>38</sup> Dz.U. z 2023 r., poz. 822

w Kijaszkowie, w efekcie czego jednostka nie była przygotowana do realizacji statutowych zadań w tym zakresie.

W okresie objętym kontrolą nie podjęto działań w celu dostosowania statutu do wymogów wynikających ze zmiany stanu prawnego oraz nie zaktualizowano jego treści o tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw wychowanka i tryb odwoływania się od kary, wymaganych przepisami właściwych rozporządzeń. W Zespole zapewniono odpowiednio wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną oraz podejmowano, wynikające z wewnętrznych uregulowań, działania w przypadku wystąpienia zdarzeń nadzwyczajnych.

Nierzetelnie realizowano działania związane z zapewnieniem ochrony przeciwpożarowej budynków, ponieważ nie opracowano instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla budynku internatu oraz nie dokonano aktualizacji obowiązującej od 2021 r. instrukcji bezpieczeństwa pożarowego.

NIK wskazuje, że od sierpnia 2021 r., pomimo poinformowania przez dyrektora o podjęciu odpowiednich działań, w okresie objętym kontrolą<sup>39</sup> nie zrealizowano w pełni dwóch wniosków pokontrolnych wymienionych w wystąpieniu NIK z 28 lipca 2021 r., dotyczących aktualizacji instrukcji bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz modernizacji kabin prysznicowych.

OBSZAR

## 2. Prowadzenie gospodarki finansowej i majątkowej Zespołu

Opis stanu faktycznego

2.1. W politykach rachunkowości ZPW, które obowiązywały w okresie objętym kontrolą<sup>40</sup>, określono, że księgi rachunkowe ZPW, w skład których wchodziły również m.in. księgi pomocnicze oraz wykaz składników aktywów i pasywów (inventarz), prowadzone były przy zastosowaniu technik komputerowych. W zakresie prowadzenia ksiąg pomocniczych (kont analitycznych):

- w polityce rachunkowości z 2016 r. (obowiązującej od 4 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2021 r.) wskazano, że księgi pomocnicze mają postać: komputerowych zbiorów danych, kartotek i innych urządzeń szczegółowo charakteryzujących przedmiot ewidencji księgi głównej<sup>41</sup>. Ponadto, określono, że zestawienie sald kont ksiąg pomocniczych sporządzane jest m.in. dla składników objętych inwentaryzacją na dzień inwentaryzacji. Środki trwałe ewidencjonuje się w podziale na: podstawowe środki trwałe (na koncie 011 *Środki trwałe*) i pozostałe środki trwałe (na koncie 013 *Pozostałe środki trwałe w użytkowaniu*),
- w polityce rachunkowości z 2022 r. (obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.) wskazano, że konta ksiąg pomocniczych prowadzi się m.in. dla istotnych dla jednostki składników aktywów oraz że księgi pomocnicze tworzy się i prowadzi według ksiąg inwentarzowych do takich kont księgi głównej, jak m.in. konta: 011 *Środki trwałe*, 013 *Pozostałe środki trwałe*, 014 *Księgozbiór - zbiory biblioteczne*. Ponadto zapisano, że księgi te zawierają numer inwentarzowy obiektu (w przypadku środków trwałych) lub indywidualne numery inwentarzowe nadane pozostałym środkom trwałym bez względu na ich wartość.

(akta kontroli str. 1056-292)

<sup>39</sup> Co potwierdzono wg stanu na 19 stycznia 2024 r.

<sup>40</sup> Wprowadzonych do stosowania zarządzeniem Dyrektora Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Łobżenicy nr 1/2016 z 4 stycznia 2016 r., zmienionym zarządzeniami: Dyrektora Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Łobżenicy nr 1/2018 z 2 stycznia 2018 r. i Dyrektora ZPW nr 30/2019 z 2 września 2019 r. (dalej: polityka rachunkowości z 2016 r.) oraz zarządzeniem p.o. Dyrektora ZPW nr 2/2022 z 25 lutego 2022 r. (dalej: polityka rachunkowości z 2022 r.).

<sup>41</sup> Stanowiącej jedno z urządzeń tworzących księgi rachunkowe.



W okresie objętym kontrolą, ewidencja środków trwałych prowadzona była w systemie komputerowym wyłącznie na kontach syntetycznych, bez kont analitycznych, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1460-1462, 1464, 1465, 1471-1473)

Nabyte w okresie objętym kontrolą środki trwałe, w tym wyposażenie, nie były w żaden sposób znakowane indywidualnym numerem/kodem inwentarzowym, np. poprzez fizyczne naniesienie numeru, czy naklejenie go na ruchomy środek trwały, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1460, 1462)

**2.2.** Według ewidencji na koncie 011 *Środki trwałe*<sup>42</sup>, wartość środków trwałych ZPW zwiększyła się na koniec 2023 r. w stosunku do roku 2021 r. o 132,4 tys. zł (per saldo) i w poszczególnych latach objętych kontrolą wyniosła:

- 6 699,67 tys. zł na początek i na koniec 2021 r. – bez zmian w całym roku,
- 6 683,6 tys. zł na koniec 2022 r. (zmniejszenie o 15,9 tys. zł),
- 6 832 tys. zł na koniec 2023 r. (zmniejszenie o 47,3 tys. zł i zwiększenie o 195,7 tys. zł).

W wyniku analizy wszystkich zapisów dokonanych na koncie 011 w 2022 r. i w 2023 r. stwierdzono, że zapisy te dotyczyły:

- zmniejszenia wartości środków trwałych o 15,5 tys. zł w związku z likwidacją środka trwałego – budynku szklarni.
- skorygowania 30 grudnia 2022 r. wartości początkowej 12 środków trwałych w Kijaszkwie i zmniejszenia jej o 401,71 zł, z powodu, jak podano w treści dokumentu polecenia księgowania, „zaokrąglenia ksiąg inwentarzowych”. Wartość tych środków trwałych (przekazanych w latach 2008-2011 przez Zarząd Powiatu Pilskiego lub przez Starostę Pilskiego) nie była wykazana w ewidencji w wartości z groszami, a w wartości zaokrąglonej do pełnych złotych i w przypadku 10 środków trwałych różnica z tego tytułu wynosiła w sumie 1,41 zł. W przypadku dwóch środków trwałych błędnie skorygowano ich wartość: obieraczki do ziemniaków o 399,80 zł<sup>43</sup> zamiast o 0,20 zł i szklarni o 0,50 zł, podczas gdy została ona wyksięgowana z konta miesiąc wcześniej w kwocie 15,5 tys. zł. Wartość środków trwałych zaniżono tym samym na koncie 011 łącznie o 400,10 zł, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- zwiększenia wartości środków trwałych (data operacji 26 maja 2023 r.) o 123 tys. zł i 36 tys. zł z tytułu zakupu kotłów gazowych odpowiednio do budynku szkolno-administracyjnego (dwa kotły) i do warsztatów szkolnych (jeden kocioł). Kotły te zostały uruchomione i oddane do użytkowania 28 grudnia 2022 r. Ujęcie kotłów na koncie 011 po upływie blisko pięciu miesięcy od ich oddania do użytkowania opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- zmniejszenia wartości środków trwałych łącznie o 19,5 zł (data operacji 26 maja 2023 r.) dotyczącego: patelni elektrycznej, kuchni gazowej i zmywarki do naczyń, wycofanych z użytkowania poprzez likwidację 21 lutego 2023 r. Wyksięgowanie środków trwałych z konta 011 po upływie trzech miesięcy od daty ich zabrania z ZPW opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- zmniejszenia wartości środków trwałych o 27,8 tys. zł (data operacji 26 maja 2023 r.) dotyczącego pieca gazowego w budynku szkolno-administracyjnym o nr inwentarzowym ZPW/T/0000024. Według treści na dokumencie likwidacja środka

<sup>42</sup> Na koncie 011 ewidencjonuje się stan oraz zwiększenia i zmniejszenia wartości początkowej środków trwałych związanych z wykonywaną działalnością jednostki, które są umarżane stopniowo.

<sup>43</sup> O wartości początkowej 5,6 tys. zł.

trwałego: „Piec wymontowany i zabrany przez firmę (...) podczas montażu nowych.”. Wyksięgowanie środka trwałego z konta 011 po upływie blisko pięciu miesięcy od daty jego zabrania z ZPW opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,

- zwiększenia wartości środków trwałych o 27,8 tys. zł (data operacji 21 listopada 2023 r.) dotyczącego pieca gazowego hali sportowej ZPW. Według treści dokumentu przyjęcie środka trwałego „PK – przyjęcie na stan środków trwałych zlikwidowanego pieca gazowego w dniu 26.05.2023 r.”. Z notatki sporządzonej 21 listopada 2023 r. przez Główną księgową wynikało, że ww. operacja dotyczy przyjęcia błędnie wyksięgowanego środka trwałego,
- zwiększenia wartości środków trwałych o 8 tys. zł (data operacji 29 grudnia 2023 r.) z tytułu nadwyżki środków trwałych po inwentaryzacji na 31 grudnia 2023 r. środków trwałych podlegających ujęciu na koncie 011, bez zatwierdzenia wyników inwentaryzacji przez Dyrektora ZPW, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1300-1338, 2082-2087)

Piece gazowe z budynku administracyjno-szkolnego i warsztatów szkolnych, zastąpione nowymi 28 grudnia 2022 r., nie zostały zdjęte ze stanu środków trwałych ewidencji księgowej. Nie zostały odnalezione w zapisach odręcznie prowadzonej ewidencji inwentarzowej. Z informacji podanych przez Wicedyrektora ds. wychowawczych, działającego pod nieobecność dyrektora, wynikało, że stare piece zabrał wykonawca montujący nowe kotły.

(akta kontroli str. 1986, 1989)

**2.3.1.** Według zapisów na koncie 013 *Pozostałe środki trwałe* (stan na 7 lutego 2024 r.):

- w 2021 r. nabyto środki trwałe w wysokości 15,2 tys. zł; przekazano innym jednostkom w wysokości 44,1 tys. zł; ich wartość na koniec roku wyniosła 941,9 tys. zł (na początek 2021 r. wynosiła 970,8 tys. zł),
- w 2022 r. nabyto środki trwałe w wysokości 91,1 tys. zł, w tym w drodze darowizny 77,9 tys. zł; ich wartość na koniec roku wyniosła 1 063 tys. zł (na początek 2022 r. wynosiła 971,9 tys. zł<sup>44</sup>). Powyższa rozbieżność pomiędzy bilansem zamknięcia w 2022 r. a bilansem otwarcia w 2023 r. opisana została w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- w 2023 r. nabyto środki trwałe w wysokości 78,3 tys. zł, w tym w drodze darowizny 67 tys. zł<sup>45</sup>; zmniejszono wartość środków trwałych w wysokości 16,9 tys. zł tytułem stwierdzonego w wyniku inwentaryzacji niedoboru środków trwałych, bez zatwierdzenia wyników inwentaryzacji przez dyrektora ZPW (opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*)<sup>46</sup>; ich wartość na koniec roku wyniosła 1 046,5 tys. zł (na początek 2023 r. wynosiła 985,1 tys. zł).

(akta kontroli str. 1339, 1340, 1362-1364, 1377-1379, 1991, 1995, 1999-2002)

**2.3.2.** Na polecenie Starosty Piłskiego, skierowane dwukrotnie drogą mailową przez Skarbnika Powiatu Piłskiego, dyrektor w okresie od 20 października do 23 listopada 2021 r., nieodpłatnie przekazał na czas nieoznaczony, następujący majątek

<sup>44</sup> Z wyjaśnień Głównej księgowej wynikało, że rozbieżność na koncie 013 pomiędzy bilansem zamknięcia w 2021 r. a bilansem otwarcia w 2022 r. w wysokości 30 tys. zł dotyczy wyposażenia zakupionego w 2021 r. w ramach projektu „Laboratoria przyszłości”, które zaewidencjonowane zostało na koncie analitycznym 013-01, a rozdział i paragraf podane zostały w systemie Vulcan Sigma przez organ prowadzący.

<sup>45</sup> Darowizna z fundacji łóżek, szaf i regałów w wysokości 53,5 tys. zł i materacy do łóżek w wysokości 13,4 tys. zł.

<sup>46</sup> W warsztatach szkolnych w wysokości 8,9 tys. zł i w hali sportowej w wysokości 7,9 tys. zł.

ruchomy znajdujący się w budynku ZPW w Kijaszkowie o łącznej wartości 45,1 tys. zł<sup>47</sup>:

- 12 stołów długich o wartości 2,8 tys. zł do Liceum Ogólnokształcącego Mistrzostwa Sportowego w Piłce Siatkowej w Pile,
- cztery szafy podwójne o wartości 1,6 tys. zł do Wydziału Administracji Starostwa Powiatowego w Pile,
- 63 krzesła szkolne<sup>48</sup>, 24 stoliki szkolne, trzy biurka, 188 krzeseł tapicerowanych, osiem stolików świetlicowych, 19 krzeseł obrotowych, 40 krzeseł drewnianych, 10 stolików drewnianych, dwie szafy metalowe, sześć stołów metalowych, cztery ławy drewniane, osiem ławek drewnianych i jeden regał metalowy o łącznej wartości 39,7 tys. zł do I Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Skłodowskiej – Curie w Pile,
- 10 stolików o wartości 0,9 tys. zł do Młodzieżowego Domu Kultury „ISKRA” w Pile.

(akta kontroli str. 1343-1361)

W okresie objętym kontrolą Zespół współpracował z organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorstwami. W 2023 r. Zespół pozyskał od fundacji m.in. łóżka, materace, regały, szafy, koce i dywaniki. Z kolei firma produkująca meble wyposażyła budynek w Kijaszkowie w łóżka i materace.

(akta kontroli str. 1039)

Z badania pod kątem prawidłowości prowadzenia ewidencji na koncie 013 dla sześciu zdarzeń gospodarczych (w tym również otrzymywanych darowizn i mienia Zespołu przekazywanego innym jednostkom) wynikało, że:

- zmniejszono łącznie o 44,1 tys. zł wartość środków trwałych w grudniu 2021 r. z tytułu ww. nieodpłatnego przekazania majątku ruchomego. Nie zaewidencjonowano przekazania 10 stolików do Młodzieżowego Domu Kultury „ISKRA” w Pile o wartości 0,9 tys. zł, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- zwiększono łącznie o 77,1 tys. zł wartość środków trwałych w budynku w Kijaszkowie (data operacji 25 sierpnia 2022 r.) z tytułu darowizny otrzymanej od firmy, z którą zawarto umowy użyczenia nieruchomości w Kijaszkowie. ZPW przekazano następujące wyposażenie: 132 materace, 63 łóżka, 2 sofy skórzane i 3 sofy z tkaniny (protokół przekazania z 5 sierpnia 2022 r.),
- nie ujęto na koncie 013 czterech szlifierek kątowych i kompresora olejowego o łącznej wartości 1,9 tys. zł, pomimo, że na fakturze dokumentującej ich zakup zakwalifikowano ją do ujęcia w księgach rachunkowych wskazując m.in. stronę debetową konta 013 i stronę kredytową konta 072 *Umorzenie pozostałych trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych oraz zbiorów bibliotecznych* (opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 1339-1383, 1822-1833, 2003-2009)

**2.3.3.** W związku z wyłączeniem z użytkowania budynku w Kijaszkowie w sierpniu 2022 r., pismem z 27 października 2022 r. ówczesny dyrektor poinformował Starostę o zabezpieczeniu gmachu przed ewentualnym nieuprawnionym wejściem i zwrócił się z prośbą o zgodę na przeniesienie części wyposażenia do budynków w Łobżenicy, np. sprzętu elektronicznego, kanapy otrzymanej w ramach darowizny i mebli kuchennych z grup wychowawczych. Prośba uzasadniona została koniecznością racjonalnego gospodarowania mieniem oraz zagrożeniem

<sup>47</sup> Podając w dokumentach pn. „Protokół zdawczo – odbiorczy nieodpłatnego przekazania składnika rzeczowego majątku ruchomego na polecenie Pana Eligiusza Komarowskiego – Starosty Piłskiego, następującą podstawę prawną tego działania - art. 38 rozporządzenia Rady ministrów z dnia 21 października 2019 r. w sprawie szczegółowego sposobu gospodarowania składnikami rzeczowymi majątku ruchomego Skarbu Państwa Dz. U. z 2023 r., poz. 2303.

<sup>48</sup> W dniu 8 marca 2022 r. 16 krzeseł szkolnych o wartości 761,28 zł zostało zwróconych do ZPW.

zniszczenia wyposażenia z uwagi na nieogrzewanie budynku w okresie zimowym, co skutkować będzie dużym zawilgoceniem ścian i narażenie sprzętu na skażenie grzybem pleśniowym.

(akta kontroli str. 1384-1393)

W toku prowadzonej ze Starostwem korespondencji, dyrektor Zespołu na żądanie pracowników Wydziału Oświaty doprecyzowywał rodzaj i liczbę wyposażenia, które miało być przeniesione, a także szczegółowo wyjaśnił czy przeniesiony sprzęt ma zastąpić np. zniszczony lub uzupełnić braki oraz o podanie argumentów potwierdzających zasadność przeniesienia sprzętu. Ostatnie skierowane przez Wydział Oświaty pismo dotyczyło kwestii podanych przez dyrektora Zespołu w informacji przesłanej 9 listopada 2022 r., w której podał przyczyny przeniesienia sprzętów:

- telewizorów oraz sof pochodzących z darowizny – w związku z brakiem ogrzewania i możliwym zawilgoceniem pomieszczeń sprzęt ten może ulec zniszczeniu, a sofy zostaną wykorzystane w pomieszczeniach psychologa, pedagoga i dyrektora
- lodówki, w celu zastąpienia uszkodzonej lodówki w pomieszczeniu socjalnym w MOW w Łobżenicy,
- stołów meblowych, które miały być wykorzystane w auli, gdzie organizowano Rady Pedagogiczne oraz szkolenia<sup>49</sup>,

Dyrektor, pismem z 6 grudnia 2022 r., ponownie wskazał, że wszystkie sprzęty i wyposażenie pozostające w Kijaszkowie narażone są na duże zawilgocenie panujące w nieogrzewanym budynku, dodając, że:

- telewizory w Łobżenicy miały ponad 12 lat i nie były przystosowane do odbioru telewizyjnego sygnału DVB, a przeniesione telewizory mogły być wykorzystane jako pomoce dydaktyczne, w pracowni psychologiczno-pedagogicznej oraz gabinecie dyrektora,
- lodówka pochodziła z darowizny i nie była nowym sprzętem.

(akta kontroli str. 1384-1393)

Były dyrektor S. Dec zeznał: „Zwracałem się do Starostwa, że obiekt w Kijaszkowie powinien być wykorzystywany. We wrześniu 2022 r. dostałem pismo, że obiekt jest wyłączony z użytkowania z uwagi na nieszczelność komina. Jeszcze we wrześniu zarządziłem uporządkowanie obiektu, zabezpieczenie sprzętu, w tym sprzętu elektronicznego, telewizorów itp. Otrzymałem informacje ze Starostwa, żeby niczego nie ruszać bez zgody Starostwa. Chciałem np. przenieść sofy do Łobżenicy, ale nie dostałem zgody. Niemniej jednak zarządziłem przewiezienie telewizorów z Kijaszkowa do Łobżenicy, żeby uchronić je przed zniszczeniem. Odniosłem wrażenie, że Starostwo ma jakiś plan co do tego budynku i dlatego zabrania przewożenia wyposażenia. (...) Proponowałem, że lepszym rozwiązaniem jest przeniesienie MOW do Kijaszkowa. Budynek stał i niszczał, nie był ogrzewany, pojawiła się wilgoć. Powiedziano mi, że nie, że nie ma takiej możliwości. Dowiedziałem się później, że jest plan utworzenia DPS w Kijaszkowie. Potem usłyszałem, że budynek ma być przeznaczony do sprzedaży. Nie było zgody na przeniesienie, tłumaczono to kosztami dowozu wychowanków. Nie było też zgody na przeniesienie wyposażenia z Kijaszkowa do Łobżenicy.”

(akta kontroli str. 814-820)

**2.4.** W ZPW nie przeprowadzono inwentaryzacji środków trwałych oraz pozostałych środków trwałych na ostatni dzień roku 2021 i 2022 drogą porównania danych ksiąg

<sup>49</sup> W związku z brakami w umeblovaniu do tych zadań wykorzystywane były stoliki szkolne.

rachunkowych z odpowiednimi dokumentami i weryfikacji tych składników, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1482-1485, 1489-1498, 1499-1510, 1657-1736)

W ZPW nie było udokumentowania przeprowadzenia ostatniej obowiązkowej (raz na cztery lata) inwentaryzacji środków trwałych<sup>50</sup>. Na pytanie o termin przeprowadzenia w ZPW ostatniej obowiązkowej raz na cztery lata inwentaryzacji środków trwałych, Główna księgowa ZPW wyjaśniła, że przeprowadzono ją w dniu 27 grudnia 2017 r. oraz oświadczyła, że przejmując do prowadzenia księgi rachunkowe jednostki w 2020 r. nie przekazano jej informacji o terminach ostatniej inwentaryzacji czteroletniej, ani żadnych innych informacji istotnych dla prowadzenia ksiąg rachunkowych jednostki. Jako udokumentowanie tej inwentaryzacji przedłożono jedynie:

- arkusz spisu z natury, na którego każdej z dwóch stron podano następujące dane: skład komisji inwentaryzacyjnej (dwie osoby: jako przewodnicząca - starsza księgowa oraz członek); osobę materialnie odpowiedzialną; podpisy czterech osób; rubryka „inne osoby obecne przy spisie” nie była wypełniona; kolumny: „KTM – symbol indeksu”, „Cena zł gr”, „Wartość zł gr” i „Uwagi” nie były wypełnione,
- „Protokół z weryfikacji stanu środków trwałych z grupy 0 i 1,
- oświadczenie osoby odpowiedzialnej materialnie ówczesnego Dyrektora MOW, bez daty jego złożenia.

(akta kontroli str. 1489-1498)

Osoby zajmujące w latach 2021-2023 stanowisko dyrektora, nie powierzyły pracownikom obowiązków w zakresie poszczególnych czynności koniecznych do przeprowadzenia na ostatni dzień roku 2021 lub 2022 obowiązkowej raz na cztery lata inwentaryzacji środków trwałych (nie zostało zainicjowane - odpowiednimi powierzeniami obowiązków - zadanie polegające na przeprowadzeniu tego rodzaju inwentaryzacji), co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W konsekwencji tych zaniechań, nie wykonano zadania polegającego na przeprowadzeniu tego rodzaju inwentaryzacji na ostatni dzień roku 2021 lub 2022.

(akta kontroli str. 1482-1485, 1489-1498, 1499-1510, 1657-1736)

Przeprowadzenie inwentaryzacji na ostatni dzień 2023 r. metodą spisu z natury, zarządzane zostało w zakresie następujących składników majątku ZPW i miejsc ich znajdowania się:

- środków trwałych ZPW spis od 9 do 13 października 2023 r. (środki trwale podlegające ewidencji na koncie 011) oraz w warsztatach szkolnych spis wyposażenia od 7 do 8 listopada 2023 r.,
- w hali sportowej spis wyposażenia od 6 do 9 listopada 2023 r.,
- w budynku administracyjno-szkolnym spis wyposażenia od 9 do 12 stycznia 2024 r.

Ww. zarządzeniami powołano trzy dwuosobowe zespoły spisowe oraz po dwie osoby na kontrolerów spisowych, przy czym kontrolerem spisowym przy każdym zespole była Główna księgowa oraz - jako przewodnicząca – osoba będąca również przewodniczącą zespołu spisowego. Do zespołu spisowego (jako przewodniczącą) wyposażenia hali sportowej powołany został pracownik, do którego podstawowych obowiązków służbowych należało w ZPW prowadzenie elektronicznej księgi

<sup>50</sup> W myśl art. 3 ust. 1 pkt 15 uor, środkami trwałymi są rzeczowe aktywa trwale i z równane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki. Zalicza się do nich w szczególności: nieruchomości, w tym m.in. grunty, prawo użytkowania wieczystego gruntu, budowle i budynki; maszyny, urządzenia, środki transportu i inne rzeczy; ulepszenia w obcych środkach trwałych; inwentarz żywy.

inwentarzowej – wyposażenia oraz prowadzenie kartotek narzędzi<sup>51</sup>. Pracownik ten oraz jeszcze jedna osoba dokonywali również spisu wyposażenia warsztatów szkolnych, np. Działu Spawalnia, choć osoby te nie zostały powołane do tego spisu przez dyrektora ww. zarządzeniami (spisu wyposażenia warsztatów szkolnych dokonał zespół spisowy w składzie czteroosobowym). Powyższe sytuacje zostały opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W ww. zarządzeniach, dyrektor zobowiązał komisję inwentaryzacyjną do oceny stanu i przydatności do dalszego użytkowania (kolumna „Uwagi” spisu z natury), jednak komisja inwentaryzacyjna nie została przez niego powołana, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1513-1519, 1588-1589, 1834)

Szkolenie powołanych zespołów spisowych przeprowadzone zostało 27 grudnia 2023 r. przez m.in. główną księgową ZPW w zakresie sposobu przeprowadzania czynności inwentaryzacyjnych zgodnie z instrukcją inwentaryzacyjną oraz wypełniania druków ścisłego zarachowania, tj. arkuszy spisu z natury.

(akta kontroli str. 1512)

Inwentaryzację w warsztatach szkolnych, w hali sportowej oraz środków trwałych ZPW podlegających ewidencji na koncie 011 przeprowadzono w terminie przewidzianym w art. 26 ust. 3 pkt 1 uor dla inwentaryzacji składników aktywów, według ich stanu na 31 grudnia 2023 r. W ww. terminie nie zakończono inwentaryzacji w budynku administracyjno-szkolnym, w którym rozpoczęcie spisu wyposażenia zarządzo od 9 do 12 stycznia 2024 r. (opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

W wyniku analizy prawidłowości przeprowadzenia inwentaryzacji na ostatni dzień 2023 r. objęto inwentaryzację środków trwałych ZPW (podlegających ewidencji na koncie 011), stwierdzono, że w spisie z natury środków trwałych ZPW nie podano numerów środków trwałych, a wyłącznie ich nazwy. Dyrektor zatwierdził rozliczenie tak przeprowadzonej inwentaryzacji, tj. inwentaryzacji środków trwałych ruchomych, których nie zindywidualizowano poprzez fizyczne ich oznaczenie numerem/kodem inwentarzowym, np. naklejenie go na rzecz w formie nalepki. Podczas oględzin przeprowadzonych przez NIK, w budynku w Kijaszkowie nie było ww. środków trwałych takich jak: tablica interaktywna, obieraczka do ziemniaków, suszarka bębnowa, atlas olimp. Według oświadczenia dyrektora, wyposażenie to zostało przeniesione do budynków znajdujących się w Łobzenicy. Dodatkowo oględziny wykazały dwa piece węglowe, a na arkuszach spisu z natury wyszczególniony był tylko jeden piec. Powyższe opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 836-874, 1499-1656)

**2.5.** W latach 2021-2023 (do 10 grudnia), wydatki poniesione na utrzymanie nieruchomości w Kijaszkowie<sup>52</sup> w łącznej kwocie 46,9 tys. zł, z tego 21,4 tys. zł w 2021 r., 20,3 tys. zł w 2022 r. i 5,1 tys. zł w 2023 r. (do 10 grudnia), zaewidencjonowane zostały w rozdziale 85420 *Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze*, zamiast w rozdziale 85421 *Młodzieżowe Ośrodki Socjoterapii*, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1482-1488)

**2.6.** Według Rb-28S *Sprawozdania z wykonania planu wydatków budżetowych samorządowej jednostki budżetowej*, w poszczególnych latach objętych kontrolą wydatki zrealizowane zostały w ZPW w kwocie 5 336,7 tys. zł w 2021 r., 5 791,5 tys.

<sup>51</sup> Zakres obowiązków na stanowisku starszej księgowej obowiązujący od 25 sierpnia 2021 r.

<sup>52</sup> Wydatki dotyczące przede wszystkim opłat: za energię elektryczną, za wodę i ścieki, telekomunikacyjnych oraz dotyczące przeglądów technicznych, czy zakupu kamery w 2023 r.

zł w 2022 r. i 5 723,2 tys. zł w 2023 r. Według Rb-27S *Sprawozdanie z wykonania planu dochodów budżetowych samorządowej jednostki budżetowej*, w poszczególnych latach objętych kontrolą dochody zrealizowane zostały w ZPW w kwocie 99,8 tys. zł w 2021 r., 160 tys. zł w 2022 r. i 228,2 tys. zł w 2023 r.

Poza rozbieżnościami (wynoszącymi w jednostkowych przypadkach od 10 do 45 zł), kwoty wykazane w tych sprawozdaniach były zgodne z kwotami wynikającymi z ewidencji księgowej. Różnice te zostały wyjaśnione przez główną księgową w toku kontroli NIK.

(akta kontroli str. 1737-1783, 1784-1809)

Na próbie sprawozdań Rb-27S i Rb-28S za rok 2021 stwierdzono, że sprawozdanie Rb-27S zostało przekazane do Zarządu Powiatu w Pile w ustawowym terminie – 1 lutego 2022 r., natomiast sprawozdanie Rb-28S przekazano 4 lutego 2022 r., tj. z trzydniowym opóźnieniem, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Do systemu obsługującego sprawozdawczość budżetową pn. CESARZ dane wprowadzone zostały ręcznie, ze względu na brak skonfigurowania tego systemu z programem księgowym pn. VULCAN.

(akta kontroli str. 1737-1767, 1792-1801, 1810-1821, 1991, 1996)

**2.7.** Kontrola wydatków w łącznej kwocie 189,4 tys. zł dokonanych w ZPW na podstawie próby 20 wybranych faktur<sup>53</sup>, wykazała, że:

- dowody księgowe zawierały elementy wskazane w art. 21 uor. Na 17 fakturach złożony był podpis osoby upoważnionej do zatwierdzenia do wypłaty kwot z nich wynikających, a na trzech fakturach opiewających łącznie na 3,6 tys. zł nie było podpisu zatwierdzającego do wypłaty, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Trzy faktury opiewające łącznie na 165,5 tys. zł nie zawierały podpisu wystawcy oraz podpisu osoby, której wydano lub od której przyjęto składniki aktywów, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- wydatki na podstawie dwóch faktur dokonane zostały z przekroczeniem kwot ujętych w planie finansowym ZPW w 2022 r. W czasie płatności tych faktur plan został przekroczony w dwóch rozdziałach i dwóch paragrafach łącznie o 5,7 tys. zł (w okresie od 15 do 29 grudnia 2022 r.), co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Pozostałe wydatki zostały dokonane w granicach dostępnych środków w planie,
- kwoty wynikające z faktur zostały zapłacone z zachowaniem terminów w nich wskazanych.

(akta kontroli str. 1839-1944)

Dyrektor zwrócił się pismem z 9 listopada 2022 r. do Zarządu Powiatu Pińskiego o przyznanie środków w kwocie 200 tys. zł na zakup kotłów gazowych w dwóch budynkach: szkolno-administracyjnym<sup>54</sup> i warsztatów szkolnych<sup>55</sup>. Prośbę uzasadnił zaleceniem wydanym podczas okresowego przeglądu kotłów. Załączniki do pisma stanowiły dwa protokoły z 18 października 2022 r. z kontroli okresowej kotłów i instalacji grzewczych oraz ustalona w wysokości 155,2 tys. zł netto wartość zamówienia publicznego na dostawę trzech kotłów wraz z montażem. Wycena sporządzona została 3 listopada 2022 r. przez firmę z Wągrowca, która dokonała przeglądu okresowego, z czego:

- do budynku administracyjno - szkolnego wyceniono dwa kotły o mocy 100 kW każdy wraz z robocizną w łącznej wysokości 123,8 tys. zł netto,

<sup>53</sup> Próbą objęto wydatki z § 4210 Zakup materiałów i wyposażenia, § 4270 Zakup usług remontowych oraz § 4300 Zakup usług pozostałych.

<sup>54</sup> Przy ul. Złotowskiej 14 w Łobżenicy.

<sup>55</sup> Przy ul. 600-Lecia w Łobżenicy.

- do warsztatów szkolnych wyceniono kocioł o mocy 50 kW wraz z robocizną w łącznej wysokości 31,3 tys. zł netto.

Uchwałą nr LVI.419.2022 Rady Powiatu w Pile z 24 listopada 2022 r. zmieniającą uchwałę w sprawie uchwały budżetowej na rok 2022, plan finansowy ZPW został zwiększony łącznie o kwotę 200 tys. zł<sup>56</sup>.

(akta kontroli str. 2027-2039, 2072-2081)

Z korespondencji mailowej prowadzonej pomiędzy pracownikami ZPW a pracownikami Starostwa Powiatowego w Pile wynikało, że:

- 21 listopada 2022 r. pracownica Wydziału Oświaty Starostwa Powiatowego w Pile zażądała w e-mail skierowanym do głównej księgowej ZPW, aby dokument potwierdzający wykonanie 21 listopada 2022 r. ekspertyzy kotłów zawierał również ich wycenę,
- 22 listopada 2022 r. (dwie wiadomości e-mail) pracownica administracji ZPW przekazała pracownicy Wydziału Oświaty Starostwa Powiatowego w Pile skany czterech ekspertyz kotłów (po dwa dotyczące budynku administracyjno-szkolnego i warsztatów szkolnych), z których dwa sporządzone były 18 października 2022 r. przez firmę z Wągrowca, a dwa z 21 listopada 2022 r. przez firmę z Piły. Z treści e-maila wynikało, że ekspertyzy firmy z Wągrowca z 18 października 2022 r. należało wymienić z uwagi na błąd w protokole popełniony przez wykonującego je oraz to, że sprawa ta była wyjaśniana telefonicznie z pracownicą Starostwa Powiatowego w Pile. Pracownica administracji ZPW poinformowała również, że firma z Piły nie jest w stanie dokonać wyceny w tak szybkim czasie i że powinna być ona gotowa do 28 listopada 2022 r.

(akta kontroli str. 2040-2042)

Druga wycena kotłów wraz z montażem w łącznej wysokości 132 tys. zł brutto sporządzona przez firmę z Piły, która dokonała ponownego przeglądu okresowego kotłów 21 listopada 2022 r., kształtowała się następująco:

- do budynku administracyjno-szkolnego wyceniono kocioł o mocy 150 kW wraz z robocizną w łącznej wysokości 100 tys. zł brutto,
- do warsztatów szkolnych wyceniono kocioł o mocy 30 kW wraz z robocizną w łącznej wysokości 32 tys. zł brutto.

(akta kontroli str. 2043-2052)

Były dyrektor S. Dec, zeznał, że „Przeprowadzenie tego zamówienia publicznego wzięło na siebie Starostwo Powiatowe w Pile, dlatego nie sporządziłem szczegółowego opisu zamówienia w zakresie wymiany kotłów gazowych oraz wniosku o zamówienie publiczne w celu skierowania go do Starostwa Powiatowego w Pile. Starostwo utrzymywało w przekonaniu, że zajmie się tym zamówieniem publicznym. Przesłaliśmy do Starostwa ekspertyzy, dostaliśmy informację, że Starostwo się tym zajmie, chyba Wydział Inwestycji. Pan Skarbnik zapewnił nas, że nie ma problemu, że nie wchodzi zamówienie publiczne i że zachodzi tam wyższa konieczność. (...) Ostatecznie wykonawca został nam narzucony przez Starostwo. Ja w tym nie uczestniczyłem.”. Na pytanie w zakresie zlecenia pod koniec 2022 r. sporządzenia wyceny kotłów firmie z Chodzieży, zeznał, że „Z tego co pamiętam, to wycenę tę przesłało Starostwo Powiatowe w Pile.”.

(akta kontroli str. 814-820)

W korespondencji mailowej Dyrektor Wydziału Zamówień Publicznych i Inwestycji Starostwa Powiatowego w Pile przekazała do sekretariatu ZPW:

<sup>56</sup> Zwiększenia w rozdziale 80134 Szkoły zawodowe specjalne § 6050 Wydatki inwestycyjne o kwotę 43 tys. zł i w rozdziale 80102 Szkoły podstawowe specjalne § 6050 o kwotę 157 tys. zł.



- 13 grudnia 2022 r. uzasadnienie wykonawcy z Chodzieży dla zastosowania w budynku administracyjno – szkolnym dwóch kotłów o mocy 100 kW zamiast jednego o mocy 150 kW,
- 19 grudnia 2022 r. częściowo wypełnioną umowę zakupu kotłów, w której wskazano m.in. 29 grudnia 2022 r. jako termin jej realizacji oraz ustalony zakres kar umownych.

Wyceny kotłów wraz z montażem w łącznej wysokości 121,2 tys. zł netto, sporządzone 12 grudnia 2022 r. przez firmę z Chodzieży kształtowały się następująco:

- do budynku administracyjno - szkolnego wyceniono kocioł o mocy 150 kW wraz z robocizną w łącznej wysokości 91,4 tys. zł netto,
- do warsztatów szkolnych wyceniono kocioł o mocy 50 kW wraz z robocizną w łącznej wysokości 29,8 tys. zł netto.

(akta kontroli str. 2053-2061)

Dyrektor zawarł 15 grudnia 2022 r. umowę nr 18/2022 z firmą z Chodzieży w przedmiocie wymiany oraz dostawy z montażem nowego kotła gazowego o mocy 50 kW w budynku warsztatów szkolnych oraz wymiany kotła gazowego i dostawy z montażem dwóch kotłów gazowych o mocy 75 kW w budynku administracyjno-szkolnym. Ustalono wynagrodzenie w kwocie 159,9 tys. zł brutto, z terminem realizacji zamówienia do 29 grudnia 2022 r. W umowie nie określono producenta czy nazwy zamówionych kotłów ani innych parametrów technicznych, poza podaniem ich mocy. Wskazano natomiast w § 4 ust. 2 i 3 umowy, że wykonawca zobowiązany był przedłożyć w dniu odbioru dokumentację powykonawczą, a z czynności odbioru sporządzony miał być protokół zawierający ustalenia dokonane w toku, w tym stwierdzone wady oraz terminy wyznaczone na ich usunięcie. Wystawienie i zapłata faktury uwarunkowana została odbiorem przedmiotu zamówienia (§ 7 ust. 3 umowy).

(akta kontroli str. 2062-2065)

Dnia 29 grudnia 2022 r. zapłacona została faktura nr FS/11/12/2022/BUD z 28 grudnia 2022 r. na kwotę 159,9 tys. zł za, według widniejącego na niej opisu: „Wykonanie wymiany oraz dostawy z montażem nowego kotła gazowego o mocy 50 kW w bud. warsztatów szkolnych przy ZPW oraz wymiany kotła gazowego i dostawy z montażem dwóch kotłów gazowych o mocy 75 kW w bud. adm-szkolnym”. Na fakturze nie było adnotacji o trybie udzielenia zamówienia publicznego, a przy pieczęcie o treści: „Sprawdzono pod względem merytorycznym dnia 28.12.2022 r.” nie było podpisu osoby odpowiedzialnej za to sprawdzenie, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W ZPW nie było protokołu odbioru ww. kotłów.

Z notatki służbowej znajdującej się przy fakturze wynikało, że 19 grudnia 2022 r. pracownik ZPW otrzymał wiadomość od dyrektora Wydziału Zamówień Publicznych Starostwa Powiatowego w Pile, iż wymiana kotłów zostanie dokonana bez przeprowadzenia przetargu z tzw. wolnej ręki na podstawie art. 214 ust. 1 pkt 5 ustawy z 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych<sup>57</sup>.

(akta kontroli str. 2066, 2082, 2083)

Pismem z 22 lutego 2023 r. dyrektor, powołując się na postanowienia § 4 ust. 2 zawartej umowy nr 18/2022 z 15 grudnia 2022 r., zwrócił się do wykonawcy (firmy z Chodzieży) o przekazanie dokumentacji powykonawczej dla prac związanych z wymianą oraz dostawą i montażem nowych pieców gazowych o mocy 75 kW

<sup>57</sup> Dz.U. z 2023 r., poz. 1605, ze zm., dalej: pzp.

w budynku administracyjno-szkolnym i pieca gazowego o mocy 50 kW w budynku warsztatów szkolnych.

W protokole przekazania dokumentacji z 20 lutego 2022 r. wykazano odbiór: protokołu usługi serwisowej oraz 6 rodzajów instrukcji obsługi lub montażu, lub konserwacji pieców.

(akta kontroli str. 2067-2069)

W wyniku oględzin NIK<sup>58</sup>, stwierdzono, że w budynku administracyjno-szkolnym znajdują się dwa kotły o mocy 100 kW każdy (nieoznakowane indywidualnym numerem/kodem inwentarzowym), a nie zakupione w 2022 r. dwa kotły o mocy 75 kW, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W ZPW nie było również protokołu odbioru lub protokołów usługi serwisowej tych kotłów.

(akta kontroli str. 875-914)

Stwierdzone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Prowadzone w 2022 r. księgi rachunkowe ZPW były nierzetelne ze względu na nieprowadzenie ewidencji księgowej środków trwałych na bieżąco. Trzy kotły gazowe zakupione do budynku szkolno-administracyjnego i do warsztatów szkolnych (w kwocie odpowiednio: 123 tys. zł i 36,9 tys. zł) zostały ujęte na koncie 011 dopiero 26 maja 2023 r., tj. po upływie blisko pięciu miesięcy od ich oddania do użytkowania (uruchomione 28 grudnia 2022 r.).

Tym samym, bilans za 2022 r. należało również uznać za sporządzony nierzetelnie. Postępowaniem tym naruszono art. 20 ust. 1 i art. 24 ust. 1 i 2 uor, zgodnie z którym księgi rachunkowe powinny być prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i bieżąco, a uznaje się je za rzetelne, jeżeli dokonane w nich zapisy odzwierciedlają stan rzeczywisty. W polityce rachunkowości z 2022 r. określono, że zwiększenie stanu środków trwałych na koncie 011 następuje pod datą przyjęcia ich do użytkowania.

W notatce z 26 maja 2023 r. Główna księgowość podała, że dnia 26 maja 2023 r. znaleziono błąd księgowy dotyczący braku zaewidencjonowania na koncie 011 dokumentów OT z 28 grudnia 2022 r. zakupionych pieców gazowych. W związku z zatwierdzeniem skonsolidowanego bilansu Powiatu Pileckiego na podstawie uchwały nr 919.2023 z 24 maja 2023 r. zaistniały błąd został zaksięgowany zgodnie z art. 54 ust. 2 i 3 uor i będzie wykazany w sprawozdaniu finansowym za rok 2023 w pozycji bilansu zysk/strata z lat ubiegłych.

(akta kontroli str. 1183, 1302, 1303, 1322, 1323, 1426-1459, 2082-2085, 2087)

Główna księgowość wyjaśniła, że przyczyną popełnienia błędu księgowego było przeoczenie i błąd ludzki. Dodała również, że „wskazany błąd znacząco wpłynął na rzetelność sprawozdania finansowego. Ponadto sprawozdanie finansowe było nierzetelne z uwagi na brak inwentaryzacji i uporządkowania majątku placówki.”

(akta kontroli str. 2086)

2. Prowadzone w 2023 r. księgi rachunkowe ZPW były nierzetelne ze względu na niezapewnienie w nich ciągłości stanów (sald) z roku poprzedniego, wskutek czego nie odzwierciedlały one stanu rzeczywistego, czym naruszono art. 24 ust. 1, 2 i 4 uor. Świadczą o tym stwierdzone rozbieżności na koncie 013 w wysokości 77 937,00 zł pomiędzy bilansem zamknięcia w 2022 r. (1 063 052,18 zł) a bilansem otwarcia w 2023 r. (985 115,18 zł).

Kwota różnicy w wysokości 77 937,00 zł jest tożsama z kwotą wyposażenia jakie ZPW otrzymało w 2022 r. w drodze darowizny, z tego o wartości 77 121,00 zł

<sup>58</sup> Przeprowadzonych 19 stycznia 2024 r.

wyposażenia, które zostało umieszczone w nieużytkowanym budynku w Kijaszkowie. Wyposażenie to zostało umorzone w 100%<sup>59</sup> w sierpniu 2022 r., choć stosownie do uregulowania określonego w załączniku nr 2 do polityki rachunkowości z 2022 r.<sup>60</sup>, pozostałe środki trwale ujmują się w ewidencji ilościowo-wartościowej na koncie 013 i umarza się je w 100% w miesiącu przyjęcia do używania.

(akta kontroli str. 1362, 1369-1379)

Główna księgową różnicę tę wyjaśniła w następujący sposób: *„Wyjaśniam, iż różnica ta wynika z błędnego wprowadzenia bilansu otwarcia roku 2023, bowiem inwentaryzacja za rok 2022 miała być dokończona i zaksięgowana. Różnica ta dotyczy kwoty wstępnie obliczonych różnic inwentaryzacyjnych spisu kontrolnego za rok 2022, ponieważ inwentaryzacja nie została dokończona, dlatego finalnie nie wprowadzono do ksiąg rachunkowych wyników niedokończonej inwentaryzacji. Błąd zostanie poprawiony przy sporządzaniu sprawozdania finansowego za rok 2023.”*

(akta kontroli str. 1991, 1995)

Zdaniem NIK złożone wyjaśnienia nie uzasadniają niezapewnienia ciągłości stanów (sald) ksiąg rachunkowych pomiędzy dwoma latami obrotowymi. Prowadzona w ten sposób ewidencja księgową Zespołu, nie gwarantowała przejrzystości stanu majątkowego.

**3.** W okresie objętym kontrolą nierzetelnie i niezgodnie z regulacjami określonymi w polityce rachunkowości prowadzono ewidencję majątku trwałego Zespołu, w następującym zakresie:

**a)** nieprowadzenia przy zastosowaniu technik komputerowych ksiąg pomocniczych do kont zespołu 0 *Majątek trwały* oraz wykazu wszystkich składników aktywów (inwentarza), co było niezgodne z zasadami określonymi w polityce rachunkowości, obowiązującej w latach 2021-2023. Natomiast brak oznakowania indywidualnym numerem/kodem inwentarzowym nabytych w latach 2021-2023 oraz wcześniej, środków trwałych, w tym wyposażenia (np. poprzez fizyczne naniesienie numeru, czy naklejenie go na ruchomy środek trwały) nie sprzyjało – co do zasady – prawidłowej i rzetelnej gospodarce majątkowej.

(akta kontroli str. 1056-292, 14611462, 1464, 1465, 1471-1473)

Główna księgową wyjaśniła, że *„Analityka do konta 011 w roku 2021 była prowadzona podobnie jak w latach poprzednich tj. ręcznie na drukach kart środków trwałych Karty były numerowane w sposób znany tylko dla byłej Głównej Księgowej ZPW. Numery kart nie odpowiadały numerom księgowym w systemie. Amortyzację dla środków trwałych podlegających umorzeniu naliczano ręcznie. Dodatkowo prowadzona była ewidencja środków trwałych w książce zwanej ewidencją środków trwałych. W placówce również prowadzono ręczne księgi inwentarzowe dla środków trwałych. (...)Dopiero od stycznia do kwietnia 2023 roku została w placówce stworzona elektroniczna ewidencja środków trwałych, tj. kartoteki środków trwałych oraz plany amortyzacji danego środka trwałego. Elektroniczną ewidencję środków trwałych zaprowadzono w systemie Vulcan w module Finanse w zakładce środki trwałe. Ewidencja księgową środków trwałych do chwili obecnej odbywa się na koncie 011 – środki trwałe – tylko na koncie syntetycznym, bez kont analitycznych do konta 011, zaś ze stworzonymi już kartami środków trwałych. Analityka do kont zespołu 013 – „Pozostałe środki trwałe” w latach 2021 do 2023 była prowadzona w sposób*

<sup>59</sup> Strona kredytowa konta 072.

<sup>60</sup> Załącznik nr 2 pn. „Obowiązujące metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego”.

*ręczny w odręcznych księgach inwentarzowych. Natomiast jesienią 2022 roku placówka zaczęła wprowadzać poszczególne przedmioty wyposażenia z odręcznych ksiąg inwentarzowych do systemu VULCAN moduł Inwentarz. Analityka do konta 014 - „Zbiory biblioteczne” nadal jest prowadzona w odręcznej księdze inwentarzowej. Księgę założono w roku 1976 natomiast ostatni zapis w księdze widnieje z roku 2017”.*

*Główna księgowa wyjaśniła również, że „nadanie numeru nowo zakupionym przedmiotom w latach 2021-2023 bez ponumerowania przedmiotów z lat przed rokiem 2021 było bezcelowe, gdyż rzutowałoby to na brak chronologii i wprowadzenie „bałaganu” w numeracji inwentarzowej. Obecnie placówka pracuje nad numeracją wyposażenia od podstaw. (...) Znakowanie środków trwałych oraz wyposażenia ZPW rozpoczęto w miesiącu wrześniu 2023 roku i do teraz nie zostało zakończone. W Kijaszkowie ze względu na wyłączenie budynku z użytkowania nie zostało rozpoczęte. (...) księgi pomocnicze nie zostały zaprowadzone w sposób komputerowy z uwagi na ręczne księgi inwentarzowe, brak ponumerowania środków trwałych i wyposażenia, a przede wszystkim z braku dowodu, że ręczne księgi inwentarzowe są zgodne z zapisami kont księgowych”.*

*Na pytanie o sposób powiązania środków trwałych ZPW, w tym wyposażenia, z ich ewidencją na kontach księgowych zespołu 0 *Majątek trwały* i możliwość jednoznacznej identyfikacji konkretnego środka trwałego, w tym wyposażenia, pomiędzy kontami księgowymi zespołu 0 a księgami pomocniczymi, Główna księgowa wyjaśniła, że [...] w latach 2021-2023 nie da się wykazać powiązania pomiędzy zaksięgowaniem, a numerem inwentarzowym środka trwałego, gdyż przedmioty ich nie posiadały. Informuje również, że odniesienie numeru inwentarzowego środka trwałego do konta 011 jest niemożliwe, gdyż od początku prowadzenia ksiąg rachunkowych placówki nie wyodrębniano kont analitycznych do konta 011, a numery inwentarzowe nanoszono na kartach wyposażenia, które nie były powiązane z księgą inwentarzową. Utworzenie elektronicznych kart środków trwałych pozwoliło na nadanie numeru inwentarzowego, ale do zaksięgowanych w latach poprzednich dokumentów nie da się już ich odnieść”.*

*(akta kontroli str. 1460-1481, 2088-2095)*

*Wicedyrektor ds. wychowawczych, działający pod nieobecność dyrektora, potwierdził wyjaśnienia Głównej księgowej, wskazując, że: „Dotychczasowe księgi inwentarzowe były tylko papierowe i wybrakowane. Aktualnie są wprowadzane do systemu komputerowego co umożliwi generowanie ksiąg pomocniczych. Niestety nie wiem jakie działania podjęto wcześniej, żeby owe braki w dokumentach uzupełnić”. Odnośnie nieoznakowania w ZPW środków trwałych, w tym wyposażenia, podał, że „ustalono działania polegające na kompletnym od podstaw znakowaniu majątku instytucji”.*

*(akta kontroli str. 1986, 1987, 1989)*

- b)** *zaniżenia wartości dwóch środków trwałych (obieraczki do ziemniaków i szklarni) na koncie 011 łącznie o 400,10 zł, poprzez nieprawidłowe skorygowanie 30 grudnia 2022 r. ich wartości początkowej.*

*(akta kontroli str. 1302, 1303, 1306-1308, 1309, 1314, 1315, 1320)*

*Główna księgowa wyjaśniła, że „Przyczyną błędnego skorygowania wartości środków trwałych była błędna weryfikacja dokumentów źródłowych. Natomiast błąd w inwentaryzacji pojawił się poprzez błąd ludzki”.*

*(akta kontroli str. 1993, 1998)*

- c) zmniejszenia wartości środków trwałych o wartość pieca gazowego w budynku administracyjno-szkolnym w wysokości 27,8 tys. zł dopiero 26 maja 2023 r., tj. po upływie blisko pięć miesięcy od daty jego zabrania z ZPW, tj. od 28 grudnia 2022 r.<sup>61</sup>

(akta kontroli str. 1302, 1303, 1322, 1323, 1326, 1327)

Główna księgowa zapytana o powód niezmnieszenia na bieżąco wartości pieca gazowego w przypadku likwidacji, nie udzieliła wyjaśnień.

(akta kontroli str. 1993, 1995-1998)

- d) zmniejszenia wartości trzech środków trwałych łącznie o 19,4 tys. zł w związku z ich likwidacją (patelni elektrycznej, kuchni gazowej i zmywarki do naczyń) dokonano dopiero 26 maja 2023 r., tj. po upływie trzech miesięcy od daty likwidacji (21 lutego 2023 r.).

(akta kontroli str. 1056-1059, 1105-1118, 1152-1154, 1322, 1323, 1328-1332)

Wicedyrektor ds. wychowawczych, działający pod nieobecność dyrektora, udzielił następujących wyjaśnień: „*W instytucji nie zlokalizowałem wcześniejszego dokumentu takiego jak instrukcja obiegu dokumentów księgowych. Bazowano na dokumencie – instrukcji będącej załącznikiem do polityki rachunkowości z 2016 roku. W dniu 07.02.2024 r. wprowadzono zarządzeniem nr 2/2024 nową instrukcją obiegu dokumentów.*”.

(akta kontroli str. 1987, 1990)

W ocenie NIK, regulacja w przedmiotowym zakresie, będąca załącznikiem do nieobowiązującej od 2022 r. polityki rachunkowości z 2016 r., nie mogła stanowić dla pracowników podstawy do jej stosowania, czego najlepszym dowodem jest wprowadzenie *Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych* 7 lutego 2024 r., tj. w trakcie czynności kontrolnych NIK w ZPW.

- e) niezaewidencjonowania na koncie 013 przekazania 23 listopada 2021 r. do Młodzieżowego Domu Kultury „ISKRA” w Pile 10 stolików o wartości 0,9 tys. zł<sup>62</sup>, wskutek czego wartość ujętych na nim pozostałych środków trwałych nie została zmniejszona. W prowadzonej odręcznie księdze inwentarzowej, rozchód 10 stolików został odnotowany pod datą 23 listopada 2021 r., co świadczy o niejednolitym prowadzeniu obu tych ewidencji, tj. księgowej i inwentarzowej.

(akta kontroli str. 1339, 1340, 1353-1355)

Główna księgowa ZPW wyjaśniła, że protokół przekazania wyposażenia budynku w Kijaszkwie został przekazany na stanowisko pracy starszej księgowej najprawdopodobniej już po sporządzeniu sprawozdania finansowego za rok 2021, dlatego nie został zaksięgowany na koncie 013.

(akta kontroli str. 1352)

- f) niezaewidencjonowania na koncie 013 czterech szlifierek kątowych i kompresora olejowego o łącznej wartości 1,9 tys. zł, pomimo, że na fakturze dokumentującej ich zakup wskazano dekretację m.in. na koncie 013. Stosownie do uregulowania określonego w załączniku nr 2 do polityki rachunkowości z 2022 r.<sup>63</sup>, pozostałe środki trwale ujmuje się w ewidencji ilościowo-wartościowej na koncie 013 i umarza się je w 100% w miesiącu przyjęcia do użytkowania. Pod datą 3 października 2023 r. zaksięgowane zostało na koncie 072 (po stronie

<sup>61</sup> Piec gazowy został ponownie przyjęty na stan środków trwałych 21 listopada 2023 r. w wartości 27,8 tys. zł jako zainstalowany w budynku hali sportowej przy ZPW.

<sup>62</sup> Na podstawie Protokołu zdawczo – odbiorczego nieodpłatnego przekazania składnika rzeczowego majątku ruchomego na polecenie Pana Eligiusza Komarowskiego – Starosty Piłskiego z 23 listopada 2021 r.

<sup>63</sup> Załącznik nr 2 pn. „Obowiązujące metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego”.

kredytowej), naliczone w 100%, umorzenie tych sprzętów oraz przeciwstawnie, w korespondencji z kontem 401-01 *Zużycie materiałów i energii* (po stronie debetowej). Tym samym koszty zostały zwiększone dwukrotnie.

(akta kontroli str. 1171, 1377-1379, 2003-2009)

Główna księgową wyjaśniła, że powodem niezarejestrowania sprzętu na koncie 013 było przyjęcie ich jednak na magazyn warsztatów szkolnych, a osoby materialnie odpowiedzialne złożyły podpisy na dokumentach RW (rozchód wewnętrzny).

(akta kontroli str. 1993, 1998)

4. W latach 2021-2022 zaniechano obowiązkowego zinventaryzowania środków trwałych pozostających w dyspozycji Zespołu:

a) nie przeprowadzono wymaganej czteroletniej inwentaryzacji na ostatni dzień roku 2021 lub 2022, z powodu niezarządzenia jej przez dyrektora i niepowierzenia pracownikom obowiązków w tym zakresie. Obowiązków tych nie powierzono pracownikom również w odniesieniu do przeprowadzenia inwentaryzacji na ostatni dzień 2023 r. wyposażenia w Kijaszkowie i w internacie w Łobżenicy. Nieprzeprowadzenie tego rodzaju inwentaryzacji było niezgodne z art. 26 uor.

Zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 1 uor, jednostki przeprowadzają na ostatni dzień każdego roku obrotowego inwentaryzację m.in. środków trwałych, z zastrzeżeniem pkt 3<sup>64</sup>, drogą spisu ich ilości z natury, wyceny tych ilości, porównania wartości z danymi z ksiąg rachunkowych oraz wyjaśnienia i rozliczenia ewentualnych różnic.

(akta kontroli str. 1482-1485, 1489-1498, 1499-1510, 1657-1736)

Wicedyrektor ds. wychowawczych, działający pod nieobecność dyrektora, nie potrafił wyjaśnić ww. zaniechania. Dodał jednak, że nieprzeprowadzenie inwentaryzacji na koniec 2023 r. w Kijaszkowie było najprawdopodobniej spowodowane wyłączeniem budynku z użytku.

(akta kontroli str. 1985, 1986, 1989)

Były dyrektor S. Dec zeznał, że *„powodem niezarządzenia przez niego obowiązkowej raz na 4 lata inwentaryzacji na ostatni dzień 2022 r. „było nierozliczenie inwentaryzacji przeprowadzonej we wrześniu 2022 r. Zarządziłem przeprowadzenie inwentaryzacji doraźnej metodą spisu z natury budynków w Łobżenicy i w Kijaszkowie we wrześniu 2022 r. Inwentaryzacja ta nie została jednak ostatecznie rozliczona ze względu na oczekiwanie na wyjaśnienia osób odpowiedzialnych materialnie za powierzony majątek, m.in. [...] Do wyjaśnienia pozostawała różnica między księgami a spisem. Osoby, które za to odpowiadały miały złożyć wyjaśnienia. Te osoby się ociągały, była obstrukcja ze strony p. Rybackiego. Protokół nie był przeze mnie podpisany, ponieważ czekałem na złożenie wyjaśnień przez pracowników odnośnie mienia, którego brakowało. Przyznaję, że to moje zaniechanie, ale było to związane z niezakończeniem i nierozliczeniem wcześniejszej inwentaryzacji.”*

(akta kontroli str. 814-820)

<sup>64</sup> Stosownie do art. 26 ust. 1 pkt 3 uor, jednostki przeprowadzają na ostatni dzień każdego roku obrotowego inwentaryzację m.in. środków trwałych, do których dostęp jest znacznie utrudniony, gruntów oraz praw zakwalifikowanych do nieruchomości, jeżeli przeprowadzenie ich spisu z natury lub uzgodnienie z przyczyn uzasadnionych nie było możliwe – drogą porównania danych z ksiąg rachunkowych z odpowiednimi dokumentami i weryfikacji wartości tych składników.

- b) nie przeprowadzono na ostatni dzień roku 2021 i 2022 inwentaryzacji drogą porównania danych ksiąg rachunkowych z odpowiednimi dokumentami i weryfikacji tych składników.

(akta kontroli str. 1510)

Główna księgowa wyjaśniła, że nie przeprowadzono ww. inwentaryzacji „z uwagi na fakt, że większość dokumentów trzeba było najpierw „znaleźć” i poukładać chronologicznie. Dokumentacja od wielu lat była prowadzona w sposób chaotyczny.”.

(akta kontroli str. 1992, 1997)

5. Inwentaryzację środków trwałych na koniec 2023 r. przeprowadzono z naruszeniem przepisów art. 27 ust 1 uor, tj. w sposób nierzetelny i wadliwy lub w składzie niezgodnym z zarządzeniem przez dyrektora oraz zaniechano przeprowadzenia inwentaryzacji metodą spisu z natury mienia znajdującego się w budynku w Kijaszkowie. I tak:

- a) dyrektor nie powołał komisji inwentaryzacyjnej do przeprowadzenia zarządzonej drogą spisu z natury inwentaryzacji środków trwałych na koniec 2023 r., mimo obowiązku wynikającego z instrukcji inwentaryzacyjnej (stanowiącej załącznik do polityki rachunkowości z 2022 r.).

(akta kontroli str. 1253-1285, 1513-1519, 1588-1589)

Wicedyrektor ds. wychowawczych, działający pod nieobecność dyrektora, nie potrafił wyjaśnić ww. zaniechania.

(akta kontroli str. 1986, 1989)

- b) nie przeprowadzono w wymaganym w art. 26 ust. 3 pkt 1 uor terminie, inwentaryzacji wyposażenia w budynku administracyjno-szkolnym wg stanu na 31 grudnia 2023 r.

(akta kontroli str. 1513, 1514)

Wicedyrektor ds. wychowawczych, działający pod nieobecność dyrektora, wyjaśnił, że „inwentaryzacji nie zrealizowano w związku z wieloletnimi brakami i zaniedbaniami w tymże zakresie.”.

(akta kontroli str. 1986, 1989)

- c) spisu wyposażenia warsztatów szkolnych dokonał zespół spisowy w skład którego wchodziły osoby niewyznaczone przez dyrektora do tej czynności.

(akta kontroli str. 1515-1586, 1834)

Wicedyrektor ds. wychowawczych, działający pod nieobecność dyrektora, nie potrafił podać przyczyny ww. nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 1986, 1989)

- d) inwentaryzację środków trwałych w budynku MOS w Kijaszkowie przeprowadzono drogą porównania danych ksiąg rachunkowych z dokumentami i weryfikacji tych składników, zamiast metodą spisu z natury. W Arkuszach spisu z natury środków trwałych w Kijaszkowie wyspecyfikowano bowiem: tablicę interaktywną, obieraczkę do ziemniaków, suszarkę bębnową, atlas olimp, podczas gdy w toku oględzin przeprowadzonych przez NIK 9 stycznia 2024 r., w budynku w Kijaszkowie nie było ww. rzeczy. Dodatkowo, oględziny wykazały dwa piece węglowe, a na arkuszach spisu z natury wyszczególniony był tylko jeden piec. Niestwierdzenie różnic pomiędzy stanem inwentarzowym a stanem faktycznym świadczy o nierzetelnym przeprowadzeniu inwentaryzacji ww. składników.

(akta kontroli str. 836-874, 1293-1299, 1523, 1526, 1527, 1535-1537, 1540-1542)

Wicedyrektor ds. wychowawczych, działający pod nieobecność dyrektora, wyjaśnił, że nie przeprowadzono inwentaryzacji w budynku w Kijaszkowie, z powodu wyłączenia budynku z użytkowania.

(akta kontroli str. 1986, 1989)

- e) w ewidencji księgowej Zespołu ujęto pod datą 29 grudnia 2023 r. nadwyżkę środków trwałych w wysokości 8 tys. zł (na koncie 011) oraz niedobory pozostałych środków trwałych w wysokości 16,9 tys. zł (na koncie 013) stwierdzone w wyniku inwentaryzacji warsztatów szkolnych i hali sportowej, pomimo, że dyrektor nie podjął decyzji w sprawie księgowego ujęcia różnic, spisania ich w koszty czy obciążenia osób winnych za niedobory. Było to niezgodne z regulacją określoną w Instrukcji inwentaryzacyjnej ZPW.

(akta kontroli str. 1322, 1323, 1377-1379, 1520-1656, 2015)

Główna księgowa wyjaśniła, że Dyrektor „nie należał na przedstawienie wyników inwentaryzacji przed dniem 05.02.2024 (od tego dnia absencja dyrektora – dopisek kontrolera NIK). Ponadto, wyjaśniła, że powodem ujęcia na kontach 011 i 013 wyników inwentaryzacji podyktowane było *oczekiwaniem na decyzję Dyrektora. Księgowanie przebiegało poprzez konto 240-06 Rozliczenie niedoborów i nadwyżek. Kolejny zapis księgowy miał być zgodny z decyzją kierownika jednostki, tj. uznanie niedoborów jako zawinione, a nadwyżek środków trwałych w zależności od przyczyn jego powstania. Zatem kolejny zapis księgowy powinien przebiegać na przykład zapisem 240-06/761 czy 240-06/760, w celu rozliczenia konta 240-06 Rozliczenie niedoborów i nadwyżek.*”

(akta kontroli str. 2013-2014)

W ocenie NIK, powyższe wyjaśnienia potwierdzają jedynie fakt nieprzeprowadzenia inwentaryzacji za 2023 r. w ustawowym terminie, tj. do 15 stycznia 2024 r., gdyż kierownik jednostki nie podjął decyzji w sprawie księgowego ujęcia stwierdzonych różnic.

6. W latach 2021-2023 wydatki dokonywane na utrzymanie nieruchomości MOS w Kijaszkowie, ujmowano w nieprawidłowej podziałce klasyfikacji budżetowej Zespołu, Dotyczyło to wydatków w wysokości 21,4 tys. zł w 2021 r., 20,3 tys. zł w 2022 r. i 5,1 tys. zł w 2023 r. (do 10 grudnia), które wykazywano w rozdziale 85420 *Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze*, zamiast w rozdziale 85421 *Młodzieżowe Ośrodki Socjoterapii*, czym naruszono przepisy zawarte w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych<sup>65</sup>.

(akta kontroli str. 1486-1488)

Niewykazanie wydatków dotyczących MOS w rozdziale klasyfikacji budżetowej dedykowanym młodzieżowym ośrodkom socjoterapii, tj. w rozdziale 85421, Główna księgowa wyjaśniła niefunkcjonowaniem MOS oraz m.in. niewielką ich liczbą oraz uznania ich jako kosztów i wydatków ogólnych Zespołu.

(akta kontroli str. 1482-1488)

7. Dyrektor Zespołu przekazał Zarządowi Powiatu w Pile roczne sprawozdanie Rb-28S za rok 2021 z trzydniowym opóźnieniem, co naruszało termin określony w załączniku nr 40 do rozporządzenia z dnia 9 stycznia 2018 r. Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej<sup>66</sup>.

(akta kontroli str. 1737-1744, 1811, 1815, 1819, 1820)

<sup>65</sup> Dz. U. z 2022 r., poz. 513.

<sup>66</sup> Dz. U. z 2020 r. poz. 1564.



Dyrektor przebywał na urlopie w okresie od 24 stycznia do 11 lutego 2021 r. Wicedyrektor ds. wychowawczych, wyjaśnił, że przekazanie sprawozdania z trzydniowym opóźnieniem nastąpiło: „*podobno ze względu na nieobecność dyrektora placówki przebywającego wówczas na urlopie.*”.

(akta kontroli str. 1985, 1988, 1989)

NIK zwraca uwagę na fakt, że ustawowy termin przekazania sprawozdań Rb-27S i Rb-28S był taki sam. Sprawozdanie Rb-27S zostało podpisane przez dyrektora 1 lutego 2022 r. i przekazane w terminie, pomimo jego absencji.

**8.** W 2022 r. w Zespole dokonano wydatków w łącznej kwocie 3,6 tys. zł na podstawie faktur, na których podpisu nie złożyła żadna z osób upoważnionych do zatwierdzenia wydatków do wypłaty. Działanie to naruszało art. 21 ust. 1 pkt 6 uor. Faktury zapłacone zostały 27 lipca 2022 r. (dwie faktury dotyczące usługi podnośnikiem koszowym przy malowaniu dachu budynku warsztatów szkolnych) i 28 grudnia 2022 r. (faktura dotycząca zakupu sprzętu informatycznego - monitora oraz dwóch urządzeń wielofunkcyjnych).

(akta kontroli str. 1863, 1864, 1901-1909, 1939-1942)

Główna księgowa wyjaśniła, że faktury „zostały przypadkowo pominięte podczas podpisywania przez kierownika placówki. Informuję, że ówczesny dyrektor oraz wicedyrektor placówki widział dokument zakupu i wiedział o dokonaniu wydatku.”.

(akta kontroli str. 1991, 1996)

**9.** W księgach rachunkowych Zespołu w 2022 r. ujęto trzy faktury w łącznej kwocie 165,5 tys. zł, które nie zawierały elementów określonych w minimalnym zakresie dla dowodów księgowych, w art. 21 ust. 1 pkt 5 uor, tj. podpisu wystawcy oraz podpisu osoby, której wydano lub od której przyjęto składniki aktywów. Zgodnie z art. 22 uor, dowody księgowe powinny być m.in. kompletne, zawierające co najmniej dane określone w art. 21 uor. Wydatki na podstawie tych faktur zostały dokonane 27 października 2022 r. (zakup pompy podającą ciepłą wodę do pieca na hali sportowej), 28 grudnia 2022 r. (zakup sprzętu informatycznego - monitora oraz dwóch urządzeń wielofunkcyjnych) i 29 grudnia 2022 r. (wymiana i zakup trzech kotłów gazowych).

(akta kontroli str. 1864, 1901, 1903, 1943, 1944, 2082, 2083)

Brak podpisu wystawcy na fakturach, Główna księgowa wyjaśniła otrzymaniem faktur drogą elektroniczną, a brak podpisu osoby, której wydano lub od której przyjęto składnik aktywów - zamontowaniem ich bezpośrednio przez wykonawcę oraz w przypadku pieców gazowych, nieprzekazaniem dokumentacji powykonawczej na czas.

(akta kontroli str. 1992, 1996)

NIK wskazuje, że stosownie do art. 21 ust. 4 uor, podpisy osób, o których mowa w art. 21 ust. 1 pkt 5 uor, mogą być zastąpione znakami zapewniającymi ustalenie tych osób jedynie na dowodzie, który nie dokumentuje na przykład przekazania lub przejęcia składnika aktywów.

**10.** W 2022 r. dokonano wydatków ponad kwoty określone w zatwierdzonym planie finansowym Zespołu na ten rok, w łącznej wysokości 5,7 zł<sup>67</sup>, z tego:

- w § 4300 (w rozdziale 80102) plan przekroczone od 13 do 20 grudnia 2022 r. łącznie o jeden tys. zł,
- w § 4210 (rozdział 85420) plan przekroczone 28 i 29 grudnia 2022 r. łącznie o 4,7 tys. zł.

Dokonanie wydatków z przekroczeniem kwot ujętych w planie stanowiło naruszenie art. 44 ust. 1 pkt 3 ufp, w myśl którego wydatki publiczne mogą być ponoszone

<sup>67</sup> W tym kwota 1,7 tys. zł niezatwierdzona do wypłaty przez osobę do tego upoważnioną.

w wysokościach ustalonych w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych.

(akta kontroli str. 1864, 1874-1938, 2127)

Główna księgowa wyjaśniła, że wydatki zostały dokonane w oparciu „o wstępne „szacunkowe” wyliczenia wykonania planu finansowego. (...) jako główny księgowy do oszacowania wielkości planu finansowego na dzień 31.12. nie zawsze posiadam wszystkie niezbędne informacje i znam zamierzenia dyrektora placówki na dzień dokonywania szacunku. Błędnie oszacowano wstępne wykonanie planu finansowego dotyczącego wydatków”.

(akta kontroli str. 1991, 1996)

11. W grudniu 2022 r. dokonano zapłaty 159 900,00 zł na rzecz wykonawcy, pomimo niesporządzenia protokołu odbioru trzech kotłów gazowych i bez przedłożenia dokumentacji powykonawczej. Było to niezgodne z umową nr 18/2022 z 15 grudnia 2022 r., w której uzależniono dokonanie zapłaty od przekazania tej dokumentacji.

Dopiero w toku kontroli NIK, ustalono, że w budynku administracyjno-szkolnym znajdowały się dwa kotły o mocy wyższej, tj. 100 kW każdy (nieoznakowane indywidualnym numerem/kodem inwentarzowym), a nie o mocy 75 kW.

Dokonanie wydatku w tej wysokości nastąpiło 29 grudnia 2022 r., pomimo niepotwierdzenia na fakturze<sup>68</sup> dokonania kontroli pod względem merytorycznym, tj. sprawdzenia czy dane zawarte w dowodzie księgowym są zgodne z stanem faktycznym.

Zgodnie natomiast z art. 22 uor, dowody księgowe powinny być m.in. rzetelne, to jest zgodne z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej, którą dokumentują.

(akta kontroli str. 875-914, 1921, 2062-2065, 2067-2069, 2082-2083)

Odnośnie do zatwierdzenia do wypłaty kwoty 159,9 tys. zł na podstawie faktury, na której nie zostało potwierdzone sprawdzenie jej pod względem merytorycznym oraz nie podano informacji o trybie udzielenia zamówienia publicznego, były dyrektor S. Dec zeznał, że *„To jest moje niedopatrzenie. Trudno określić w jakim trybie to było przeprowadzone, ponieważ postępowanie prowadziło Starostwo. Nie dysponowaliśmy osobą merytoryczną, która byłaby w stanie odebrać i sprawdzić, czy wszystko jest w porządku. Może powinienem ja to podpisać, nie wiem, omyłkowo nie dałem podpisu pod tym.”*. Ponadto wyjaśnił, że *„Z tego co pamiętam to 90% prac zostało zakończone w grudniu. Potem okazało się, że brakuje jakiejś części, nie pamiętam dokładnie, ale trzeba było dokonać jakiejś modyfikacji. Kotły uruchamiał serwisant z firmy (...). Żeby była gwarancja, musiał to zrobić autoryzowany serwisant. Piec funkcjonował od momentu zamontowania w tzw. „trybie awaryjnym”, a formalne uruchomienie na potrzeby gwarancji nastąpiło na początku stycznia 2023 r. Nie pamiętam dokładnie 9 lub 10 stycznia (...). Dokumentacja powykonawcza została dostarczona przez firmę (...) znacznie później. To wszystko trwało. Całość dokumentów była w teczce, w gabinecie dyrektora. Całą teczkę przywiózł osobiście szef tej firmy.”*.

(akta kontroli str. 814-820)

Główna księgowa wyjaśniła, że płatności za zamontowanie nowych pieców gazowych dokonano 29 grudnia 2022 r. z uwagi na fakt kończącego się roku obrotowego.

(akta kontroli str. 1993, 1997)

Odnośnie do niezgodności przedmiotu zawartej umowy oraz opisu na fakturze w części dotyczącej mocy dwóch kotłów, były dyrektor zeznał, że *„Firma, która miała*

<sup>68</sup> Faktura nr FS/11/12/2022/BUD z 28 grudnia 2022 r.

*nam dostarczyć te kotły poinformowała, że kotły o mocy 75 kW nie są dostępne, ale w tej cenie mogą nam dostarczyć kotły o mocy 100 kW. Był to jakby bonus dla nas, że w tej samej cenie otrzymaliśmy mocniejsze kotły.”.*

(akta kontroli str. 814-820)

NIK wskazuje, że z żadnych dokumentów nie wynikało, że wykonawca dostarczył kotły o większej, niż umówiona, mocy. Stosownie natomiast do umowy z wykonawcą, zmiana jej postanowień mogła być dokonana tylko w formie pisemnego aneksu i to pod rygorem nieważności. NIK zaznacza, że, faktura dokumentująca operację gospodarczą niezgodną ze stanem faktycznym, winna zostać skorygowana.

(akta kontroli str. 2065)

#### OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia negatywnie działalność Zespołu w tym obszarze. W okresie objętym kontrolą dyrektor nie realizował prawidłowo i rzetelnie gospodarki finansowej i majątkowej jednostki, co znalazło odzwierciedlenie w stwierdzonych nieprawidłowościach.

Ewidencja środków trwałych nie była prowadzona na bieżąco, skutkiem czego, w bilansie Zespołu za 2022 r. wykazano nieprawidłowe dane, co wpłynęło na nierzetelność bilansu za 2022 r. Nie zachowano ciągłości sald w zakresie ewidencji księgowej pozostałych środków trwałych, skutkiem czego wystąpiły różnice pomiędzy bilansem zamknięcia konta 013 w 2022 r., a bilansem otwarcia w 2023 r. Ewidencja majątku prowadzona była niezgodnie z obowiązującą polityką rachunkowości. W 2021 r. i 2022 r. nie przeprowadzono inwentaryzacji wymaganej przepisami uor, natomiast inwentaryzacja w 2023 r. została przeprowadzona nierzetelnie, a jej wyniki nie zostały zatwierdzone przez dyrektora. Nie wyjaśniono również stwierdzonych w jej trakcie różnic.

Wydatki dotyczące utrzymania MOS w Kijaszkowie ujmowano stosując błędny rozdział klasyfikacji budżetowej. Sprawozdanie Rb-28S za 2021 r. zostało przekazane organowi prowadzącemu z naruszeniem wymaganego terminu. Część dowodów księgowych, stanowiących podstawę dokonania wydatków, nie zawierała elementów wskazanych w art. 21 uor. W okresie objętym kontrolą stwierdzono również przypadki dokonania zapłaty na podstawie faktur, które nie posiadały podpisu osoby do tego upoważnionej. W 2022 r. dwukrotnie dokonano wydatków ponad kwoty określone w planie finansowym jednostki, czym naruszono art. 44 ufp. Stwierdzono również, że dokonano zmiany przedmiotu umowy bez zachowania formy pisemnej, pomimo, że taka forma zmiany została w niej zastrzeżona pod rygorem nieważności. Natomiast w grudniu 2022 r. dokonano zapłaty 159,9 tys. zł na rzecz wykonawcy (dostawcy kotłów), pomimo niesporządzenia wymaganych umową protokołu odbioru i dokumentacji powykonawczej.

## IV. Uwagi i wnioski

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań w celu:

1. Aktualizacji statutu w zakresie trybu składania skarg przez wychowanków oraz odwoływania się od kary, a także pod kątem wprowadzonych ustawą o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich zasad przyjmowania do MOW.
2. Wykonania niezrealizowanych dotychczas zaleceń wynikających w protokołów przeglądów technicznych.

3. Zapewnienia wychowankom warunków mieszkalnych i bezpieczeństwa w zakresie wyposażenia pomieszczeń internatu o szafki na rzeczy osobiste, adekwatną liczbę kabin prysznicowych i wyposażenia klatki schodowej w poręcze.
4. Opracowania instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla budynku internatu i jej aktualizacji dla budynku szkolno-administracyjnego.
5. Doprowadzenia do prawidłowego oznakowania indywidualnym numerem/kodem inwentarzowym wszystkich środków trwałych Zespołu.
6. Doprowadzenia danych wynikających z ksiąg rachunkowych Zespołu do zgodności ze stanem rzeczywistym, w tym:
  - komisijnego ustalenia rzeczywistego stanu środków trwałych (po jego oznakowaniu),
  - dokonania oceny ich gospodarczej przydatności
7. Przeprowadzania inwentaryzacji majątku ZPW w obowiązujących terminach i zakresach oraz w sposób rzetelny.

## V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia  
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek  
poinformowania  
NIK o sposobie  
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 1 marca 2024 r.

Najwyższa Izba Kontroli  
Delegatura w Poznaniu

Kontroler

Dyrektor

Ewa Kruszyńska  
główny specjalista kontroli państwowej

z up. Zuzanna Kaźmierczak  
p.o. wicedyrektor

.....  
*podpis*

.....  
*podpis*